Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...эмнай 1921 оной ...брин 21-һээ гарана | № 111 (14222) | 1976 оной майн 12, среда | Сэн 2 мүнгэн.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВТЭ МАРШАЛАЙ ТЭМДЭГ БАРЮУЛАГДАА

...СР-эй Верховно Сове... Президиумэй Түрүүлэг... Подгорный майн ... Кремль дотор Совет... Союзай маршал Л. И. ...втэ «Маршалай одон» гэһэн Маршалай тэмдэг, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулаа.

Тэдэнние барюулалгын үедэ нүхэр Н. В. Подгорный үгэ хэлэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. И. Брежневтэ Маршалай тэмдэг барюулалгын үе.
Фото-телеграфаар абтаһан зураг. (ТАСС).

НҮХЭР Н. В. ПОДГОРНЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

...дэтэ Леонид Ильич!
...дэтэ нүхэдүүд!

...СС-эй Центральна Ко... Генеральна секре... СССР-эй Оборонын Со... Түрүүлэгшэ, манай ...а хани Леонид Ильич ...втэ Совет гүрэнэй ... дээдэ зэргын тэмдэг ...ршалай одо» барюул...тэй, тон агтай даал... дүүргэжэ байхадаа, ... ехээр һананхай

...дэтэ Леонид Ильич!

...тскэ Союзай маршал ...сэрэгэй нэрэ зэргэ ...олгогдохол ёһоороо ол... Ороноо хамгаалгын, ... Хүсэнүүдые эмхид...уулгын, тэдэнэй дай... бэлэн байлгые саг үр... дээшэлүүлгын асуу... Танай тэгшэ, бэр...гэлдэр ехэ ажал ... хододоо гол һуу... нэгые эзэлдэг бай...кэ байна.

... ажаябадал, ажал ...ри олон жэлдэ Та... хэжэ байһан Арми...най баатар габьята ... Хүсэнүүдтэй тон ...холбоотой юм. Пар...эн солдат Та, Эсэгэ ...хамгаалгын Агууехэ ... түрүүшын үдэрһөө ...жа байгаа армиин ... жагсан, фашизмтай ...ан түүхэтэ байлдаа...тэ фронтнуудта, тон ... олон участогуудта

...ссийскын оршондо...бтар шанга тулал...ар, үльгэр домогто ...арай түүхээр, Укра...лөө байлдаануудаар, ...акиин, Польшын, ... арадуудые сүлөөл...лөө тулалдаануудаар ...ы офицер, политхү...эгшэ Танние һайн

...н армиин политот...начальнигһаа КПСС-...ай Генеральна секре... СССР-эй Оборонын ... Түрүүлэгшэ, Совет...ай маршал хүрэтэр ... зам — сэрэгшэ-ком..., мүнөө сагай поли... стратегиин — амгалан байдалай ба социализмын стратегиин жолоое барижа байгша ударидагшын ба сэрэгэй начальнигай гайхамшаг зам болоно.

Хүндэтэ Леонид Ильич!

Политическэ ударидагша Танай онсо гайхамшаг шанарнууд, хүнэй гайхамшаг шэнжэнүүд совет арадай халуун дурые татаа, хилын саанахи коммунистнуудай, дэлхэйн бүхы түрүү үзэл бодолтой хүнүүдэй дунда хүндэтэй болгоо. Манай партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретариин нэрэ хүндын али тухай ехэ байһые КПСС-эй XXV съезд илангаяа тодоор элирхэйлэн харуулаа.

Энэ нэрэ хүндэ — манай Ленинскэ партиин нэрэ хүндэ, манай агуу ехэ Эхэ ороной нэрэ хүндэ мүн. Энэ нэрэ хүндэ манай баримталан бэелүүлдэг политикын бата мүнхэ ба хүсэтэйе, Танай хүтэлбэри доро бидэнэй баримталан дабшадаг хараа шугамай зүб байһые гэршэлнэ.

Леонид Ильич Брежневтэ Советскэ Союзай маршалай нэрэ зэргэ олгоһон ушар манай алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дунда, манай бүхы партиин, бүхы совет арадай зүгһөө, тэрэшэлэн манай гадаадын бүхы ханинарай зүгһөө сэдьхэлээ ехэтэ ханалгаар угтагдаха гээд найдамтайгаар хэлэжэ болохо байна.

Хүндэтэ Леонид Ильич, Танние энэ гайхамшагта ушараар дашарамдуулан, үнэн зүрхэнһөө, халуунаар амаршалнабди. Саашадаа олон, удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ябахыетнай, иимэл буурашагүй эршэ зоригтой байхыетнай, орёо нарин тушаалдаа шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

«Маршалай одо», СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота Танда барюулхыемнай зүбшөөгыт.

Нүхэр Л. И. Брежнев харюугай үгэ хэлэбэ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Намда олгогдоһон сэрэгэй дээдэ нэрэ зэргын — Советскэ Союзай маршалай энэ тэмдэгые, замхашагүй ехээр сэдьхэлээ доһололгын, партиин үмэнэ, Эхэ ороной үмэнэ, совет арадай үмэнэ халуун баяр баясхалангай, уялгаяа гүнзэгыгөөр ойлголгын мэдэрэлтэйгээр мүнөөдэр абажа байнаб.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын, тэрэнэй хүсэ шадал ба өөрыгөө хамгаалха хаба шадабарие бэхижүүлгын, оронойнгоо аюулгүй байдал болон бүгэдэ нийтын эб найрамдал батадхалгын талаар эрхилдэг минии ажал ябуулгые иимэ үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө партиин Центральна Комитедтэ, тэрэнэй Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхыем зүбшөөгыт.

Энэ хадаа эхинһээнь һүүл хүрэтэр байлдаанай газарнуудаар минии ябажа гараха ушартай болоһон, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтнууд дээрэхи дайшалхы ябуулгануудта ганса минии оруулһан хубитые мэдэрһэн ябадал бэшэ гээд ойлгоноб.

Энэ хадаа түбхын түрүүндэ партиин дура хүсэлөөр арад бүгэдын тэмсэлдэ бидэнэр бүгэдые жагсан бодоһон, фашис эзэрхэг түримхэйшүүлые, булимтарагшад ба дарлагшадые илан дараhын тула, Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай аша туһада, боолшологдоһон арадуудые сүлөөрүүлгын аша туһада хамаг хүсэеэ, шуһанайнгаа һүүлшын дуһал хүрэтэр, һүүлшынгээ амисхаал хүрэтэр бидэнэр бүгэдын үгэһэн тэдэ мартагдашагүй үдэрнүүдтэхи манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гайхамшаг баатаршалга тухай үшөө нэгэ һануулга болоно гээд ойлгоноб.

Энэ хадаа партиин даалгабарие дүүргэн, ороноо хамгаалгын хэрэгые бэхижүүлхын тула гансашье минии хэһэн бүтээһэн юумэс мэдэрһэн ябадал бэшэ гээд мүн лэ ойлгоноб. Энэ хадаа дайнай һүүлээр үлэһэн эбдэрхэй һандархайнуудһаа шатанхай үлэгдэлнүүдһээ шэн зоригто ажалаараа ороноо һэргээн бодхооһон, тэрэниие хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү хүсэн түгэлдэр, гоё һайхан болгоһон, тэрэнэй өөрыгөө хамгаалгын хүсые дабагдашагүй бата бэхи болгоһон, манай арадай амгалан тайбан ажалые найдамтайгаар хамгаалха ябадал хангаһан олон миллион совет хүнүүдэй агуу ехэ хэрэг тухай үшөө нэгэ һануулга түүхын түрүүндэ болоно.

Советскэ Союзай маршалай нэрэ зэргые намда олгоһон ушар хадаа манай партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретариин харюусалгатай тушаал даажа байхадаа, бүгэдэ нийтын эб найрамдал ба аюулгүй байдал батадхалгын хэрэгтэ гансашье минии оруулһан хубитые иимэ үндэр дээгүүр сэгнэһэн ябадал бэшэ гээд ойлгоноб.

Энэ хадаа дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын, гүрэнүүдэй хоорондын үрэ түгэс харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө, арадуудай сүлөөтэ байдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэл, агуу ехэ Ленинэй мүнхэ захяа заабаринуудые хүтэлбэри болгон, манай Коммунис партиин манай Совет гүрэнэй сэхэ шууд хэлбэришэгүйгөөр эрхилдэг тэмсэл манай оронде, аха дүү социалис оронуудта, бүхы дэлхэйн арадуудта агуу ехэ, аша үрэ түгэс удха шанартай гэһэн үшөө нэгэ һануулга болоно гээд ойлгоноб.

Тиимэл ушарһаа, нүхэдүүд, энэ хүндэтэ тэмдэгые мүнөө абажа байхадаа, минии хэһэн юумые сэгнэһэнэй түлөө ехэ, үнэн зүрхэнэй баясхалангай мэдэрэлтэйгээр, мүн совет арадай дээдэ зэргын аша туһада, бүхы оронуудай ажалшадай, манай дэлхэй дээрэхи амгалан байдалые шухала ба үнэтэйдэ тоолодог бүхы хүнүүдэй аша туһада алба хэлгын хэрэгтэ намда нэмэлтэ харюусалга иимэ ехэ сэгнэлтын даалгажа байһыень эли тодоор ойлгоноб.

Манай алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөө, манай баатар габьята совет арадай түлөө, тэрэнэй Ленинскэ партиин түлөө, дэлхэй дээрэхи амгалан байдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын найдамтай түшэг тулгуури болоһон манай агуу ехэ, илагдашагүй Совет Эхэ ороной түлөө хизааргүй ехэ омогорхолой мэдэрэлтэйгээр энэ хүндэтэ тэмдэгые абанаб.

* * *

Маршалай тэмдэг барюулалгын үедэ байһан нүхэд Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарёв, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, К. Ф. Катушев, М. В. Зимянин, К. У. Черненко гэгшэд Леонид Ильич Брежневые халуунаар амаршалба.

* * *

Удаа тээнь нүхэр Н. В. Подгорный СССР-эй оборонын министр Д. Ф. Устиновта Армиин генералай сэрэгэй тэмдэг — «Маршалай одо» барюулаа.

Нүхэр Д. Ф. Устинов иимэ тэмдэг барюулһанайнь түлөө халуун баясхалан үргөөд, СССР-эй оборонын министрэй тушаалда тэрэниие томилһон, сэрэгэй энэ тэмдэг барюулһан ушар партиин дээдэ зэргын этигэл найдабари мүн гээд ойлгоноб, иимэ ехэ этигэл найдабариень харюулхын тула бүхы хүсэ шадалаа гаргахаб гэбэ. (ТАСС).

УРМАШАМААР

Социалис мүрысөөнэй түрүү манлайда жагсан ябадаг нарин сэмбын комбинадай коллектив табан жэлэй эхинһээ эршэтэй шангаар ажаллажа байна. Продукци бүтээн гаргаха, худалдаха түрүүшын кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 446 мянган түхэригэй продукци худалдаа.

Апрель һарын даабари мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн юм. Комбинадай хүдэлмэрилэгшэд партиин XXV съездын шиидхэбэри бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ шиидээд, арбадахи табан жэлэй, мүн тэрэнэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна. Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ энэ социалис мүрысөөн зорюулагдана.

Мүрысөөнэй үедэ шэнэ үүсхэл гаргагдажа, дэмжэгдэжэ байһаар. В. Ф. Дмитриевагай даадаг ноохо илгагшадай бригада «Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ажал» гэһэн уряа гаргаа һэн. Галина Ласточкинагай даадаг бригада «Ажалдаа гээгдэжэ ябаһан хүн хажуудамнай байха ёһогүй» гэһэн мүрысөө энэ жэлэй эхиндэ үүсхэһэн юм. Сэмбэ нэхэгшэдэй, утаһа ээрэгшэдэй, ноохо илгагшадай бригаданууд тэдэнэй жэшээгээр социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ, һайн шанартай продукци бүтээн гаргаха гэжэ оролдоно.

Табан жэлэй түсэбые 3 жэл 8 һара соо дүүргэхэ социалис уялга абаһан Валентина Гавриловагай бригадын үүсхэлые олон хүдэлмэрилэгшэд һайшаан дэмжээд, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа хэрэглэн ажаллаха гэжэ шиидээ. Ноохо ээрэгшэдэй энэ бригада хэлэһэн үгэеэ бэелүүлэн, халаанай даабарие үдэр бүхэндэ үлүүлжэ байна. Тэдэнэр жэлэй түрүүшын дүрбэ һарын даабариһаа гадуур 2.000 шахуу килограмм ноохо ээрээ. Мүнөө бригада июнь һарын тоосоогоор ажаллажа эхилээ.

Ноохо һамнадаг машинын оператор Татьяна Петрова табан жэлэй туршада хоёр табан жэлэй түсэб дүүргэхэ социалис уялга абла. Тэрэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, табан жэлэйнгээ хубиин түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэхыень комбинадайнгаа бусад хүдэлмэрилэгшэдые уряалба. Татьяна Фадеевна жэлэй гурба һарын туршада хахад жэлэй түсэб дүүргээд, июль һарын даабари эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэ гэжэ эршэмтэйгээр ажаллана.

Мастерай туһалагша В. Д. Макинай хүтэлбэрилдэг КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ сэмбэ нэхэгшэдэй бригада социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулна. Кварталай түсэбһөө гадуур 180 метр сэмбэ бүд нэхэн гаргаһан энэ бригада бүхы продукциингаа 99,2 процентые һайн шанартайгаар тушаадаг болоо.

1975 оной социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн 103 түрүүшүүл, юһэдэхи табан жэлэй ударник гэһэн нэрэ зэргэтэй 53 хүдэлмэрилэгшэд энэ мүрысөөнэй үедэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Һаяхан комбинадай 82 хүдэлмэрилэгшэдтэ «Шанарай отличник» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

С. АЮШЕЕВА.

НЭГЭДЭЛЭЙ ТҮРҮҮ КОЛЛЕКТИВҮҮД

«Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинуудай хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Хүрбын, Шулуутайн, Хандагатайн леспромхозуудай коллективүүд модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Баргажанай, Байгалай леспромхозуудай хүдэлмэришэд олон жэлэй туршада түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Баргажанай леспромхозой коллектив модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ һара, квартал, жэл бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг. Эдэнэр үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерствын, профсоюзай, ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг абаа бэлэй. Энэ леспромхозой коллектив байгша оной түрүүшын гурбан һарые габшагай ажалай квартал гэжэ соносхоод, эршэтэй шангаар хүдэлөө һэн. Даабариһаа гадуур 11 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, продукци худалдаха даабаряа 200 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ һэн. СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерство, профсоюзай ЦК энэ амжалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар дахин барюулба. Энэ леспромхозой коллектив дүрбэн һарынгаа даабариһаа гадуур 18 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, амжалтаяа улам арьбадхаба.

Итанцын леспромхозой коллектив жэлэй эхинһээ муу бэшээр хүдэлжэ байна. Эдэнэр нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 8400 кубометр модо бэлэдхэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 224 мянган түхэригэй продукци худалдаа. Эдэнэр СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерствын хоёрдохи мүнгэн шан абаба. Байгалай леспромхозой коллектив мүн лэ хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэһэн юм. «Забайкаллес» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ иимэ амжалтатай һайнаар хүдэлжэ байна. Эдэнэр бага гаргашатайгаар модо ехээр бэлэдхэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлнэ.

Тус нэгэдэлэй хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, модо бэлэдхэхэ үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын тула ехэ оролдолго, үүсхэл гаргана. Урдань гээгдэлдэ ороһон Хориин, Хүрбын, Хүрэгэйн леспромхозуудай коллективүүд мүнөө һара бүриингөө даабари амжалтатайгаар дүүргэдэг болобо. Шэнэ онол арга хэрэглэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар лэ энэ леспромхозуудай коллективүүд модо бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

...ИИ БОЛЗОРТО ДҮҮРГЭХЭЭР...

...и колхозой таряа... табан жэлэй тү... хабар урагша... ажаллаха зорил...алһан байна. Нё... гектар бүриһөө ...нтнер ороохо та...ажа абаһан һаа, ...ондо гектарай 15 ...һээ бага бэшэ үр...бахаар дээшэлүү... уялга абажа, ...рилгоёо бэелүүл... түлөө горитойхон ...то гаргана.

...колхозой таряа...дөө 3 мянган ... паар хахалаад, ...ар тарилгын га...жа, 2 мянган гек... шэниисэ тариха...һар бүриһөө 15 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абаха түсэбөө дүүргэхэ байнабди. Мүнөө колхозой гурбан отделениин таряалан дээрэ тракторай хүнхинөөн үдэр, һунишье замханагүй. Бүхы тарилгын 26 агрегат һаадгүйгөөр, һайн шанартайгаар, бүтээсэтэйгөөр хүдэлгэгдэжэ, ороохото ургамалнуудай тарилгала хүдэлмэриин 14 үдэрэй туршада лаб дүүргэхээр ажаллана.

Ч. ЦЫБИКДОРЖИЕВ,
Калининай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Бэшүүрэй аймаг.

...ЙНГӨӨ ДААБАРИ ҮЛҮҮЛНЭ

...байкалец» колхо...алан дээрэ хаба... үдэр бүри үр... мүнөө тарилга ...ндаа оронхой. ... Иван Георгиевич ... тракторно... ажалай бригада ...ооо түрүүлжэ, ... механизаторнууд ...турин, Балашов, ...шэдэй тарилгын ...д үдэрэнгөө ... 115—120 про... дүүргэнэ. Мүнөө эдэнэр Аргали, Узкая падь, Пьяная гэжэ газарнуудта хамтадаа 480 гектарта шэниисэ тарижа дүүргэбэ. Гадна 160 гектарта малда нэмэлтэ ногоон тэжээл болгохо, силостэ дарахаар ороохото таряанай холисо таригдаа.

С. УБЕЕВ.
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Прибайкалиин аймаг.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭНЭ

Республика дотороо намар, хабарай сагта газар таряалангай, нуга сабшалангай хүрьһэ үрэжэлтэй һайн болгохо габшагай хүдэлмэриин хоёр һара соносхогдодог заншалтай.

Эдэ һаранuудта механизаторнууд, луговодуудай сүлөөгүй саг эрэжэ, тэдэнэр бүхы арга боломжоёо элсүүлэн, халуун ажал эрхилдэг. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ нуга сабшалангай ургаса дээшэлүүлжэ, гектар бүриһөө ехэ үбһэ ногоо хуряажа абаха, нийтын малай үбэлжэлгэдэ гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын тула Захааминай аймагай Михайловкын совхозой луговодууд эршэмтэйгээр оролдожо байнхай.

Нютагай луговодууд түрэл партиингаа XXV съездын хараалһан асари ехэ түсэбүүдэй материалнуудтай танилсаһан урмандаа, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэн. Тэрэ уялга соонь иимэ тоонууд бии: байгша ондо нуга сабшаланда 7.000 тонно шэбхэ гаргаха, 300 га борнойлхо, 300 га үндэһөөрнь һайжаруулха, 200 га уһалха. Сабшалангай га бүриһөө 15 центнер һайжаруулагдаһан сабшалангай га бүриһөө 20 центнер һайн шанартай үбһэ хуряаха зорилготой.

Иигэжэ хараалагдаһан зорилгонуудаа бодотоор бэелүүлхын тула нютагай луговодууд эртэнһээ һайнаар оролдоо. Энэ хабартаа соносхогдоһон габшагай һарын эхилһэнһээ хойшо энэ звеногойхид 4.100 тонно нютагай үтэгжүүлгэ, түсэбөөр хараалагдаһан таряалан, сабшалан дээрэ гаргагдаба. Тэрэнһээ гадна 87 га сабшалан хорёологдоо, 2.000 һургааг бэлдэгдээ. Түрүүшын 50 га сабшалан уһалагдажа, үшөө 200 га сабшалан бүлүүр станциин хүсөөр уһалагдаха. Эндэ 16 хүнһөө бүридэһэн отрядые хуушанай механизатор Иван Степанович Петров хүтэлбэрилдэг юм. Нүхэр Петров нёдондоной дүнгүүдээр аймагай луговодуудай дунда чемпион, юһэдэхи табан жэлэй ударник гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

— Үнгэрһэн жэлдэ һайжаруулагдаһан сабшалангай га бүриһөө 17 центнер үбһэн абтаа, энэмнай ехэ бэшэ ааб даа. Харин 1976 ондо даажа байһан участок бүхэнһөө үбһэ ногооной баян ургаса хуряахаар зорижонхойбди, — гэжэ Иван Степанович хөөрэнэ.

Эдэнэртэй олон жэлнүүдэй туршада ажаллажа байдаг республикын габьяата механизатор Буда Жамсаевич Цыденов иигэжэ хэлэнэ:

— Мүнөө жэлдэ, мүн хойшодоошье үбэлжэлгын хаһада нийтынгээ малда гүйсэд хүрэхэ бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ онсо удхатан. Энэ зорилго бодотоор бэелүүлхэ хэрэг бидэ луговодуудһаа гол түлэб дулдыдаха байна.

Энэ звенодо нютагайнгаа зоной дунда эршэтэ ажалаараа суурхажа, хүндэтэй болоһон, юһэдэхи табан жэл соо хубиингаа түсэб дүүргэһэн тракторист Леонид Петрович Тютрин, трактористнууд Прокопий Москвитин, Булган Лыгденович Бандеев болон бусад жэлээ жэлдэ һайн амжалтатайгаар ажалладаг.

Михайловкын луговодууд гол түлэб наг шэбхэ гаргаха, сабшалангаа уһалха, хорёолхо, сэбэрлэхэ гэхэ мэтын ажалай хажуугаар, минеральна үтэгжүүлгэ 210 гектарта оруулаад байна. Юрэдөөл хоёр һара соо хэхэ хүдэлмэриин түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна.

Ц. НАЙДАНОВ,
совхозой хүдэлмэрилэгшэ.

Газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һара түгэсэбэ. Энэ хугасаа соо юу хэлэн тухайгаа манай республикын механизаторнууд, луговодууд элидхэнэ. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой М. М. Фёдоровой даадаг лугомелиоративна отрядай гэшүүд энэ хоёр һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. 6 мянган тонно наг шэбхэ сабшалан, таряалан дээрэ гаргаха даабаритай аад, 8 100 тонно гаргаба. Гадна 480 тонно минеральна үтэгжүүлгэ шэрээ, 420 гектарта сабшалан уһалаа. 120 гектарта үтэг хээ, 15 гектарай һөөг бүртааһа отолжо шадаа.

Ашаа гээгшэ В. А. Филатов, механизатор А. А. Вельский, луговодууд А. С. Смолин, Е. К. Фёдоров, М. М. Вельский, П. П. Челночков гэгшэд тус амжалтада горитой хубитаяа оруулаа юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизаторнууд В. Н. Шишмарёв, М. М. Фёдоров (отрядые даагша), И. Я. Петряков гэгшэдые харанат.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ХҮН ЗОНОЙ ЭРИЛТЭ ГҮЙСЭД ХАНГАМААР

Республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд партиин XXIV съездын табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдожо, үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ талаар горитой алхам хэһэн байна. Нютагай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ өөһэдынгөө бага бэшэ хубита оруулха гэһэн һанал эрмэлзэлтэйгээр ажаллаа, хубитаяа оруулаашье.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада нютагай промышленность продукци худалдалгые 1970 онойхитой сасуулхада, 153 процент болгоһон байна. Энэ хугасаада ажалай бүтээсэ 34 процентээр дээшэлээ. Продукци үйлэдбэрилгын бүхы ургалтын 70 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар абтаһан байна.

Министерствын мэдэлэй бүхы шахуу предприятинууд техническэ талаараа шэнээр зэбсэгжүүлэгдээ, шэнэдхэн байгуулгын ехэ хүдэлмэри хээ. Табан жэлэй үедэ предприятинуудта 1153 шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоһон юм.

Мүнөө манай министерствын бүхы коллективүүд партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые шудалжа, арбадахи табан жэлдэ юу хэхэ, ямар зорилго бэелүүлхэ байһанаа тодорхойлно. «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» дотор арадай ажахын һалбари бүхэнөөр эли тодо зорилго табигдаа. Арад зоной хэрэглэлэй эд бараанай зүйлнүүдые бүри олоор бүтээн гаргаха, ажалшадай ургажа байгаа эрилтые хүсэдөөр хангаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана.

«Нютагай промышленностьдо продукци үйлэдбэрилгые 1,3—1,4 дахин дээшэлүүлхые хараалха. Тиихэдээ нютагай түүхэй эд, материалнууд ба дахин хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые ехээр ашаглаха. Нютагай промышленностиин предприятинуудые оньһон техникээр саашадань зэбсэгжүүлхэ, тусхай шэглэлтэй болгохо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ» гэжэ Гол шэглэлнүүд дотор тэмдэглэгдээ.

Манай министерствын коллективүүд энэ зорилготой таараалдуулан, өөһэдынгөө хэхэ ажал элирүүлжэ байна. Республикымнай нютагай промышленность арбадахи табан жэлдэ улам хүгжэхэ, продукци бүтээн гаргалгаяа горитой ехээр дээшэлүүлхэ юм. Энэ зорилго ямар аргаар бэелүүлгдэхэб гэхэдэ, гол түлэб мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинууд үргэдхэгдэхэ, шэнэдхэн байгуулагдаха юм. Эдэ предприятинуудта шэнэ техникэ тодхогдохо, түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэхэ, шэнэ барилга хэгдэхэ байна. Нютагай промышленностиие хүгжөөхын тула табан жэл соо 5,0 миллион түхэриг номоологдохоор багсаагдана.

Министерствын олонхи предприятинууд һэльбэн заһабарилагдаха гэжэ хараалагдаа. Тэдэнэй зариманиинь үнгэрһэн табан жэлэй үедэ үргэдхэгдэжэ эхилһэн юм. Кировэй нэрэмжэтэ металл зүйлнүүдэй заводые шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэри 1977 ондо дүүргэгдэхэ ёһотой. Эндэ бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдохо байна. Эдэ бүгэдын ашаар шаажан гүйлгэһэн амһарта бүри олоор хэгдэхэ юм. 1975 онойхитой сасуулхада, 39,1 процентээр ехэ амһарта хэгдэхээр хараалагдаа. Амһарта гоё һайханаар, һайн шанартайгаар хэжэ, худалдан абагшадай эрилтэ хангаха хэмжээн бэелүүлэгдэжэ байнхай.

Хубсаһа хунар оёхо һалбари улам хүгжэхэ юм. Манай предприятинууд тааруу зохид, худалдан абагшадай гоёшоохо, һайхашааха зүйлнүүдые оёжо, худалдаа найманай организацинуудта тушааха уялгаяа үшөө һайнаар дүүргэнэгүй гэжэ хэлэхээр Бидэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэриин энэ дутагдал усадхаха тухай бодомжолнобди. Гоё һайхан, худалдан абагшын ямаршье эрилтэ хангаха зүйлнүүдые оёхонь бэлэн бэшэ. Хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Мүн предприятинуудые гоё һайхан элдэб үнгэтэй бүдөөр хангаха шухала гэжэ мэдээжэ. Манай предприятинуудай оёдолшод өөһэдынгөө зүгһөө хэрэгтэй бүхы юумэ хэхэ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ гэжэ анхардаг болоо.

Оёдолой предприятинууд үргэдхэгдэхэ, шэнэ барилга хэгдэхэ байна. Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй гол предприяти болохо Улаан-Үдын оёдолой фабрикада шэнэ байшан баригдаха юм. Эндэ хубсаһа хунар оёхо бүд шэнэ аргаар эсхэгдэхэ байна. Фабрикын цехүүдтэ оёдоко бүхы хубсаһан нэгэ газарта эсхэгдэжэ, цехүүдтэ дамжуулагдажа байха. Энэ ямар ашаг үрэтэйб гэхэдэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлхэ юм. Тиигэжэ табан жэлэй үедэ хубсаһа оёлго 112,6 процентээр дээшэлхээр хараалагдаа.

Уран бүтээлнүүдые, сувенир, керамическа зүйлнүүдые хэхэ, тиихэдээ нютагай түүхэй эд, материалнуудые хэрэглэхэ асуудалда анхаралаа хандуулха ёһотойбди. Энээн тухай Гол шэглэлнүүд дотор заагдаа. Бүхы министерство дотор абажа харахада, эдэ зүйлнүүдые бүтээлгэ 149 процентээр дээшэлхэ ёһотой. Сувенириэ фабрикада продукци бүтээлгэ үргэдхэгдэхэ байна.

Гоё һайхан, элдэб янзын мебель үшөө үсөөн хэгдэнэ. Манай предприятинууд мебель хэжэ, худалдаа наймаанай организацинуудта тушаадаг. Теэд зарим мебель худалдан абагшадай эрилтэ хангажа шаданагүй, зариманиинь муу шанартай байна. Энэ дутагдалаа усадхаха, һайн мебель бүтээхэ эрилтэ предприятинуудай коллективүүдэй урда табигдаа. Мебелиин шанар һайжаруулха хэмжээ бэелүүлхэтэй, дутагдалаа усадхахатай хамта предприятинуудые үргэдхэхэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Оймиорой мебелиин фабрика һэльбэн заһабарилагдаха болоо. Фабрикын үйлэдбэриин талмай үргэдхэгдэхэ, шэнэ техникээр хангагдаха юм. Тиигэжэ энэ фабрика арбадахи табан жэлэй хугасаада мебель бүтээлгые 116 процентээр дээшэлүүлхэ болоно.

Министерствын бүхы шахуу предприятинууд үргэдхэгдэхэ, шэнэдхэн байгуулагдаха юм. Һэльбэн заһабарилгын ехэ хүдэлмэри Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрикада хэгдэхэ байна. Утаһа ээрэлгын шэнэ цех баригдаха, котельнэ үргэдхэгдэхэ юм. Шэнэ цех мүнөө үеын бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгээр хангагдаха болоно. Эдэ түхеэрэлгэнүүдэй ашаглагдахада, мүнөө үсынхиһөө тад ондоо трикотаж бүд нэхэгдэхэ, трикотаж хубсаһан оёгдохо байна. Жэшээлхэдэ, гадар трикотаж хубсаһа оёхо олон үнгэтэй, гоё һайн хээ зурагтай трикотаж бүд нэхэгдэжэ эхилхэ.

Сухын арһанай завод республикымнай үнинэй предприятинуудай нэгэн юм. Завод энэ табан жэлэй хугасаада үргэдхэгдэжэ, шэнэдхэн байгуулагдаха болоно. Тэрэнэй үйлэдбэри үндэһөөрөө хубилгагдахаар хараалагдаа. Мүнөө завод арад зоной хэрэглэлэй эд бараа ехээр үйлэдбэрилнэгүй. Тэрэнэй шэнэдхэн байгуулагдахада, эндэ шэнэ цех баригдаха, хуушан бүхы цехүүдынь һэльбэн заһабарилагдажа, арһа элдэхэ шэнэ түхеэрэлгээр хангагдаха юм.

Сабхиин, валенка дарадаг фабрикын продукци тухай урданай ажаглалта, шүүмжэлэл хэгдэдэг һэн. Фабрикын бүтээн гаргадаг продукциин зарим хубинь голоогдодог байгаа. Энэ ушарай олон шалтагаануудай нэгэн хуушарһан түхеэрэлгэ, технологи болоно. Арбадахи табан жэлдэ шэнэ фабрика баригдахаар түсэблэгдөө. Тэрэ жэлдээ 500 мянган паар валенка дарадаг шадалтай байха юм.

Нютагай промышленностиин предприятинууд энэ табан жэлдэ горитой ехээр хубилгагдаха, шэнээр зэбсэгжүүлэгдэхэ байна. Бүтээсэ ехэтэй шэнэ техникээр хангагдахадаа, шэнэ цехүүдтэй болоходоо, тэдэнэр продукци бүтээн гаргалгаяа нилээд ехэдхэхэ юм. Тиихэтэй хамта арад зоной хэрэглэлэй эд бараанай зүйлнүүдэй, хубсаһа хунарай, трикотажай, мебелиин шанар эрид һайжаруулха шухала юм. Энэ һалбариин коллективүүд өөһэдынгөө уялга, харюусалга һайн мэдэрнэ.

Тэдэнэй урда табигдаһан зорилгоёо бэелүүлхын, худалдан абагшадай эрилтэ гүйсэд һайнаар хангахын тула мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ, шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридээ нэбтэрүүлхэ гэжэ тэдэнэр хараалаа.

Арбадахи табан жэлэй түсэбөөр табигдаһан зорилгонуудаа бэелүүлхын тула манай коллективүүд хүсэ шадалаа элсүүлхэ байна. Тиигэжэ арад зоной хэрэглэлэй эд бараанай ассортиментнь олошоруулагдаха, шанарынь һайжаруулагдаха юм. Министерствын коллективүүд совет арадайнгаа хэрэглэмжэ һайнаар хангаха, гоё һайхан, һайн шанартай зүйлнүүдые бүтээн гаргаха арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэхые оролдохо байна.

М. ЗАВГОРОДНЯЯ,
республикын нютагай промышленностиин министр.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив арадай ажахыда хэрэгтэй ... ехээр шэрэжэ, 1976 оной даабари болзорһоонь ... дүүргэхын тула ехэхэн оролдолго үүсхэл гар... эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна. Отделениин ... дэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэл... алба хаагшад ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр ... дана. Ашаатай поезднуудые һаадгүйгөөр, түр... нөөр ябуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Поезднуудай ябасые хинан хүтэлбэрилдэг ... петчернүүд түмэр замай албанда ехэ үүргэ ... гэдэг. Улаан-Үдын отделениин диспетчер Ана... лий Александрович Макаревич бэрхэ мэргэж... дэй нэгэниинь мүн болодог. Тэрэнэй халаанда аш... тай поезднууд һаадгүйгөөр ябажа, арадай аж... ла хэрэгтэй ашаа ехээр шэрэгдэдэг байха ... Анатолий Александрович Макаревич олоной ... ехэ магтаалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. А. Макаревич.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТҮРГЭН ШИИДХЭХЭ АСУУДАЛ

Тээмэндэ Нарһатын соёлой ордон соо аймагай механизаторнууд болон таряан ажахын ажалшад сугларжа, түйлаһан дүнгүүд ба шиидхэгдэхээр болоһон асуудалнууд тухай хөөрэлдэһэн байна.

Эндэ сугларагшадай урда элидхэл хэхэдээ, хүдөө ажахын управлениин начальник С. Л. Полхонов аймагай колхоз, совхозуудта мал ажалые хүгжөөлгын үндэһэ һуури болгошо — таряан ажал тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Ороһото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар эрид шууд хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар лэ арбадахи табан жэлдэ мал ажахыгаа саашаданһ хүгжөөхэ, продукци элбэгээр үйлэдбэрилхэ зорилгодо хүрэжэ шадагдаха байна гээд элидхэлшэ онсолон заагаа.

Мал ажалай эрилтые үнгэрһэн жэлнүүдтэ ямараар хангаабибди гэһэн асуудалһаа үндэһэлэн зүблөөндэ хабаадагшад шэнэ табан жэлдэ шиидхэгдэхэ зорилгонуудаа, хэрэглэгдэхэ арга боломжонуудаа тодорхойлон зүбшэбэ.

Юһэдэхи табан жэлдэ аймагай ажахынууд мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгээ нилээдгүй дээшэлүүлжэ, 1970 онойхитой сасуулхада, 1975 ондо 8 276 центнерээр ехэ мяха, 14.221 центнерээр ехэ һү, 1133 центнерээр үлүү ехэ ноһо гүрэндөө худалдаһан байна. Энээнтэй хамта нийтын малай тоо толгой, илангаяа бодо малай тоо толгой (17 процентээр) олошоронхой.

«Комсомольский», Яруунын совхозуудай, «Коммунизм» колхозой таряан ажалшад ороһото болон тэжээлэй ургамалнуудай үндэр ургаса ургуулжа, нийтынгээ адууһа малые элбэг тэжээлээр хангадаг болонхой. Энээнэй ашаар эдэ ажахынууд мал ажалай продуктнуудые худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргээ.

Зүгөөр аймаг бүхыдөө үнгэрһэн табан жэлдэ һү, ноһо худалдаха түсэбүүдээ дүүргэбэшье, мяха худалдалгаар бэрхэтэй байдалда ороһон байна. «Юбилейный» совхоз мяха худалдалгаар, Нарһатын совхоз — һү, «Дружба» колхоз һү, мяха худалдалгаар урагшагүйдөө, бүхы аймагаа гэдэргэнь татаа ха юм. Эдэ ба бусадшье ажахынууд жэл бүри малай үбһэ тэжээлээр дуталдажа, түсэблэһэн продукцияа абажа шаданагүй. Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдаагүй дээрэһээ иимэ байдал тохёолдоно гээшэ.

Юрэнхы дээрэнь абажа үзэхэдэ, аймаг дотоо хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ, нуга сабшалан болон бэлшээриин газар һайнаар ашаглаха, ороһо болон үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ талаар ехэхэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ юм. Илангаяа тарилгын талмайе үргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Үнгэрһэн табан жэлэй хугасаада бүхыдөө 16750 гектар шэнэ газар ашаглагдажа, тарялангай талмай 83 мянган гектарта хүргэгдөө. Гэбэшье хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса тон бага байһаар. Энээнһээ боложо, таряан ажалай продукци гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбыешье аймаг дүүргээгүй. Тиин түсэбэй ёһоор 147.500 центнерэй орондо оройдоо 36.775 центнер ороһон тушаагдалан байна.

Нёдондо зун шииг нойто таһалдуу байһанһаа аймагта гектарай 7,3 центнер ороһон, 5,6 центнер олон жэлэй ногоон хуряагдаа. Энэ жэлэй үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада элбэг тэжээл бэлэдхэгдэхээр хараалагдаһаншье һаа, үбһэ аяар 245 мянган центнерээр, силос 21 мянган тонноор, витаминта ногооной гурил 9 мянган центнерээр дутуу бэлэдхэгдэһэн байха юм. 35 мянган центнерэй орондо оройдоо 4 мянган центнер сенаж дарагдаа һэн. Энээнһээ уламжалан, мүнөө үедэ малай үбэлжэлгэ тон бэрхэшээлтэйгээр үнгэржэ байна. Зарим ажахынууд аймагһаа ондоо тээһээ һолоомо зөөхэ, нуурай эрьеэр ожорпо сабшажа, малдаа эдюулхэ баатай болоһониинь дэмы бэшэ. Гектарһаа мини 5—6 центнер ороһо, 2,9—3 центнер үбһэ оэлдэһэн Нарһатын, «Юбилейный» совхозуудта нийтын малай үбэлжэлгэ илангаяа ехэ бэрхэшээлтэйгээр үнгэргэгдэнэ. Гансашье таарамжагүй уларилһаа бэшэ, мүн агротехникын эрилтын хүсэд дүүргэгдэдэггүй дээрэһээ ургаса багаар абтана. Илангаяа Исэнгын, Нарһатын «Юбилейный» совхозуудта, «Победа» колхоздо агротехника муугаар сахигдана. Энээн тухай элидхэл соо хэлэгдэхэһээ гадна, зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн «Победа» колхозой түрүү механизатор нүхэр Валеев, хүдөө ажахын ахамад агроном нүхэр Хамнигадаев, Исэнгын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Дониров болон бусад тэмдэглэһэн байна.

Ороһото болон тэжээлэй ургамалнуудай хээрын сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ тушаа зүблөөндэ хабаадагшад ехэхэн анхаралаа хандуулба. Малай тэжээл элбэгээр үйлэдбэрилхэ хэмжээ ябуулганууд аймаг дотор тодорхойлон хараалагдажа байна ха юм. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай ёһоор аймагай бүхы ажахынууд табан жэлэй дүүрэтэр нийтынгээ малда хүсэд хүрэхэ бүдүүн тэжээл, талха таряа болон бусад тэжээлнүүдые бэлэдхэдэг болохо. Харин «Комсомольский», Тулдуунай, Яруунын совхозууд, «Дружба» колхоз байгша ондо малдаа хүсэд хүрэхөөр бүдүүн тэжээл бэлдэжэ абаха зорилготой. Тиихэдэ ороһо элбэгээр үйлэдбэрилхэ тушаа аймагта онсо анхарал хандуулагдаха юм. Энэ жэлдэ гектарай 8 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 404590 центнер ороһо таряан абтахаар түсэблэгдэбэ. Энэнь нёдондонойхиһоо 100 гаран мянган центнерээр ехэ болоно.

Эдэ хараалһан зорилгонуудаа бэелүүлхэ арга боломжонууд аймагай ажахынуудта машина, техникэ бии. Трактор, машинануудаа үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглажа, тарилгын болон ургаса хуряалгын хүдэлмэриие эгээл богони болзорто үнгэргэдэг болохо шухала. Энээнэй тулада техникээ һайнаар заһабарилха, агрегадуудые һаатуулангүйгөөр поли дээрэнь хангаха бологдоно. Аймагай ажахынууд «К-700» түхэлэй 21 тракторгай болонхой. Эдэ хүсэ ехэтэй тракторнуудаа тусгаар хиналта доро ашаглаха, эгээл эрхим механизаторнуудаар жолоодуулха гэжэ зүблөөн дээрэ шиидхэгдэһэниинь зүйтэй.

Уһалагдадаг газараа үргэдхэхэ хүдэлмэри ябуулха, уһалууриин участогуудһаа тогтууритай үндэр ургаса абадаг байха гээшэ малай тэжээл элбэжүүлхэ хэмжээ ябуулгануудай шухала хубинь болоно. Энэ талаар «Улаан-Таяа» совхоз, «Дружба», «Победа» колхозууд ехэ арга боломжотой байна. Уһалууриһаа гадна, тарялан, сабшалангай газар дээрэ үтэгжүүлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ ургаса дээшэлүүлхэ нүгөө арга боломжо мүн. Гэбэшье мүнөөдэрэй байдалаар аймагай зарим ажахынууд, илангаяа «Победа», «Дружба» колхоздо, Яруунын совхоз минеральна үтэгжүүлгэ тарааха хүдэлмэреэ хойшо татана. Витимэй, «Улаан-Гуяа» совхозууд тарялан, сабшалангай газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ хоёр һарын туршада наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэреэ тэсэшэгүй удаанаар ябуулба.

Тарилгын болон хуряалгын ажалай халуун үедэ агрегадуудые жолоодохо 276 механизаторнууд аймагта дутуу байна. Механизаторнуудай дутуу байһанһаа жэл бүри машина, техникэ дүүрэн хүсэндөө ашаглагданагүй. Мүн энээнтэй хамта «Комсомольский» совхозой жэшээгээр таряан ажалшадта үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха, һайнаар амарха, эдеэлхэ арга боломжо байгуулхын тулада полевой стануудые али бүхы талаар түхеэрхэ, механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, үндэр бүтээсэ, һайн шанар туйлаһанай түлөө урмашуулгын нэмэлтэ хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Эдэ бүгэдэтэй хамта тарялангай газар үргэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тиин байгша ондо аймагай колхоз, совхозуудта 2290 га шэнэ газар хахалагдаха, олон жэлэй ногоо таригдаха болоно.

Тобшолон хэлэхэдэ, Яруунын таряашад ороһото болон тэжээлэй ургамалнуудай үндэр ургаса ургуулжа, нийтынгээ мал ажахые элдэб тэжээлээр хангаха хэмжээ ябуулгануудые эрид шууд бэелүүлхэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хабарай тарилгые богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэһэн тогтоол зүблөөн дээрээ батална.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

«Комсомол хүбүүн Григорий Пантелеев Бэшүүрэй аймагай Бага-Куналейн техническэ мэргэжэл олгодог 5-дахи училищида һурадаг юм. Тэрэ үргэн мэргэжэлтэй механизатор болохо. Машина, техникэдэ дүйтэй залуу хүбүүн училищида һайнаар һурана. Эгээл иимэһээ шадамар бэрхэ, ажалша бүхэриг механизатор болохо байһаниинь элитэ.

Хабарай тарилгын халуун хаһа сагай орожо ерэхэдэ, Г. Пантелеев Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхоздо практика гарахаяа ошожо, ажахын ажалшадта туһаламжа үзүүлжэ байна. Тэрэ борнойлго хэхэдээ, үдэрэйнгөө нормо һайнаар дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Пантелеев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

НЭГЭН ХҮСЭЛТЭЙ БАЙБА...

Тээсгэн Москвагай Лихачёвой нэрэмжэтэ автозаводто Октябриин Революциин орден барюулалгын баярай митинг дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэл үгэ манай фермын һаалишад, малшадай дунда ехэхэн һонирхол үүсхэбэ.

Сүлөөтэ һайхан Совет орондо, бүхы хүн зонойнгоо жаргалтай һайн, баян дэлгэр байдалтай ажануухын түлөө, бүмбэрсэг дэлхэйдэ амгалан байдал тогтоохын түлөө ходо оролдожо байдаг Эхэ орондо түрэһэндөө омогорхонобди. Үнэхөөрөө, манай орон дотор хүн зоной аша туһада хэды ехэ юумэн хэгдэнэ гээшэб. Тооложо барахын аргагүй. Ажабайдалнай жэл ерэхэ бүри улам һайжарна, саашадаа үшөөл һайжархань найдамтай.

Энээниие бидэ, хүдөөгэй юрын малшад, булта нюдөөрөө хаража, бэеэрээ үзэжэ байнабди.

Теэд һайн һайхан байдал өөрөө гэнтэ бии болошохо бэшэ. Совет хүнүүд өөһэдынгөө жаргалта байдалые, ерээдүйн коммунизмые үнэн шударгы ажалаараа байгуулалсана, саашадаашье байгуулалсаха ха юм.

«Мүнөө үе сагай үйлэдбэри хадаа ажал дээрэ өөрынгөө һуурие хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй эли тодоор ойлгохые, ямар юумэ, юунэй түлөө хэнэбиб гэжэ мэдэхые, ажални нийтын хүдэлмэриин хуби гэжэ ойлгохые эринэ», — гэжэ Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Тиигэжэ урдахи зор... ойлгоод, ажалдаа ... хэһэн хүдэлмэридөө ... бэлиг шадабаряа ... нийтын хэрэгтэй ... һанаа сэдьхэлээ ... дэлдэг хүнүүд ... жалта түйладаг.

Жэшээнь, манай ... фермэдэшье тиимэ ... бии. Һаалишад Н... Бимбаевич Дурбуев, ... Ешеевна Будаева, ... Вампиловна Аюше... шэд ямаршье юумэнэй ... һаа, ажалдаа нэгэтэшье ... таха гэжэ байдаггүй ... шан гээл һаа, һү ех... ха, ажалаа һайнаар ... хы фермээрээ амжалта... лахын түлөө оролдодо... Залуу нүхэдтээ эрхим ... харуулжа ябадаг.

Иимэл хүнүүдэй о... гын ашаар фермэмнэй ... түрүүшын кварталда ... центнер һү һааха аяд... центнер һү һаагаа. ... үдэр бүри 2.000 гаран ... грамм һүн һаагдана ... али нёдондонойхиһоо 2 ... нерээр ехэ абгана.

Саашадаа бидэ ... улам һайжаруулжа, ... риин эмхидхэлые ... рижуулан, бүри ехэ ... та түйлахын түлөө бү... гэн хүн шэнги ... гэжэ манай ферм... шад мэдүүлнэ.

Г. ЦЫРЕТА...
Улаан-Үдын ай...
«Заветы Ильи...
совхозой ...
фермые ...

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

Табан жэл. Энээхэн болзорой туршада Эхэ оронаймнай экономико, соёл культура ямар ехэ алхам хэбэ гээшэб, ажалша арад зоной ажабайдал, ажаһуудал хэды ехээр һайжарааб! Энээниие бидэнэр өөрынгөө аймаг дотор болоһон хубилалта харахадаа, эли тодоор ойлгонобди.

Аха нютаг республикымнай холын аймагуудай нэгэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнайшье хойто жэлнүүдтэ аймагаймнай колхозууд олзо доход багаар абадаг, экономическа талааараа һулахан ажахынууд бэлэй. Аймагта трактор, машина, оньһото техникэ гэжэ байгаагүй гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Харин мүнөө ямар ондоо, хэды шэнээн хубилалта болоод байна гээшэб. Колхозуудай поли, сабшалан дээрэ олон трактор, автомашина болон бусад оньһото техникэ хүдэлнэ.

Хүдөөгэй ажалшадай байра байдал, ажаһуудал баян дэлгэр болонхой. Айл бүхэн һайн гэртэй, тэндэнь радио, гоё мебель, элдэб янзын түхеэрэлгэ бии, электрын гал носонхой. Мотоцикл, автомашинатай хүнүүд үсөөн бэшэ. Аймагнай республикатаяа телефоной утаһаар холбогдонхой, Сибириин энергосистемэһээ электрын элшэ хүсэ абана.

Арбадахи табан жэлдэ аймагаймнай ажахы, соёл культура бүри түргэнөөр хүгжэхэ. Энэ талаар байгаа түсэб, зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула партийна, советскэ, ажахын организацинууд өрһэдтөө байгаа арга боломжонуудые гүйсэд ашаглажа, зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Москвагай ЗИЛ автозаводой хүдэлмэришэдтэй уулзахадаа тон зүб хэлээ.

Манай Аха нютаг ... малтамалнуудаар баян ... Эндэмнай боксит, графит, ... форит, асбест, алтан, ... болон шухаг металлнуудай ... бэг. Энэ ехэ баялиг хүн... хэбтэнэ. Эхэ оронд... үрэеэ үгэжэ үгэсэгүй ...

Аймагай газарай ... эдлэжэ эхилхын тула ... рүүн Мондо Орлик хү... рондо автомашинын зам ... гаха хэрэгтэй.

Арбадахи табан жэл... үрэ, шанар ехэтэй ... болгохын түлөө аймаг... ажалшад бүхы хүсэ ... зорюулжа байна.

Д. ОШО...
Ахын аймагай Со...
гүйсэдкомой секр...

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ЧЕБОКСАРА. Чувашай колхоз, совхозуудта уһалууриин ба хатаагдаһан газарые хэр ашаглажа байһыень шалгажа эхилбэ. Хүдөө ба уһанай ажахын мэргэжэлтэд, сельскэ Советүүдэй депутадууд, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд — арадай 5 мянган хинагшад энээндэ хабаадана. Тарилгын түсэбэй дүүргэлтые, уһалууриин техникэ ба минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ямараар ашаглажа байһые эдэнэр май соо хинан шалгаха юм. Тиигээд тобшололнуудаа колхозуудай правлениин, совхозуудай дирекциин зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха байна.

ГРОДНО. (Белоруссиин ССР). «Азот гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн түрүүшын тонно азотно кислота үйлэдбэрилэн гаргаба. Тэрэниие бүтээхээр бэлэдхэл хэхэ үедөө гродынхид агрегадуудаа һэльбэн шэнэлһэн, технологическа тобшо зурагуудыень нарижуулан һайжаруулһан байна. Энээнэй ашаар азотно кислота тон сэбэр, ямаршье холисогүй болоо.

МОГИЛЕВ. Областиин ажахынууд ороһон болгохо люпин тарижа дүүргэбэ. 39 мянган гектар дээрэ гэхэ гү, али нёдондо хэлэйхиһээ 7 мянган гектараар ехэ талмай дээрэ тэжээлэй энэ үнэтэ ургамал таригдаа. Бүхы талмайн гурбанай нэгэ хубида «Академический-1» сортын үрэһэн таригдаһан байна. Иимэ сортын үрэһэн үндэр баян ургаса үгэхэһөө гадна, бусад сортнуудһаа 10 хоногоор урид эдеэшэдэг юм.

ИЖЕВСК. Удмуртын модо ургуулагшад үргэн ехэ талмай дээрэ модо һуулгажа захалба. Автономито республикын урда районуудтахи ойя соорхойдо, отологдоһон газарта һуулгагдаһан сагдуул модо һөөгүүд пэгшын ногоорожо байна. Энэ хабар Удмуртида 10 мянган гектар дээрэ модо һөөгүүд таригдаа.

ЛИПЕЦК. Областиин колхоз, совхозуудта газар уһалдаг «Фрегат», «Волжанка», «ДДА-70» түхэлэй 600 гаран түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэнэ. Үргэн ехэ газар уһалагдажа эхилбэ. Энэ жэлдэ 50 мянган шахуу гектар гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 15 мянган гектараар ехэ талмай уһалагдаха юм. Үтэгжүүлгэ оруулагдаһан уһалагдадаг газар дээрэ ямар ургамалнуудые тариха байһан тухайдаа наринаар бодомжолжо үзөө.

НУКУС. Шубуу үсхэбэрилгын тусхай шэглэлтэй эгээл түрүүшын фабрика Каракалпагта Тахиаташ хото шадар ашаглалгада оруулагдаба. Эндэ жэлдээ 18 миллион үндэгэн суглуулагдахаар хараалагдана. 12 оператор 105 мянган тахяагай хойноһоо харууһалхадань, автомадаар хангагдаһан лининүүд туһалха. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ автономито республикада шубуу үсхэбэрилгэ промышленна үндэһэ һуури дээрэ табигдаха юм. Жэлдээ 100 миллион үндэгэ суглуулха байна.

БРАТСК. Байгалай омолиин 10 миллион түрьһэн полиэтилен мэшээнүүд соо хэгдэжэ, «МИ-4» түхэлэй вертолёдуудаар Ангарай эрьедэ абаашагдаба. Эрхүүгэй сөөрэмдэхи Бурдугуз гэжэ һууринай загаһа үсхэбэрилдэг заводһоо асарагдаһан түрьһэн Усть-Илимскэ далайн тохойнуудай нэгэндэ табигдаба. Май һарада эндэ үшөө 50 миллион түрьһэн табигдаха юм. Омолиһоо гадна, пелядь хэлтэгэнэ, Байгалай хилмэ загаһад хүнэй гараар тогтоогдоһон энэ далай соо үсхэбэрилэгдэхэ байна.

ЕВЛАХ (Азербайджанай ССР). Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай гаргаһан баатаршалтын хүндэлэлдэ тогтоогдоһон Илалтын парк саяхан оршон байдалда Евлах хотодо нээгдэбэ. Кура мүрэнэй эрьедэхи талын дунда урган бодоһон энэ хотын олониитэ 8 гектар талмай дээрэ арбаад мянган үнгын һайхан модо элдэб сэсэг тарнба. Эхэ оронойнгоо түлөө байлдаанудта амин наһаа алдаһан сэрэгшэдэн дурасхаалда зорюулагдаһан паркын тэгэндэ 19 метр үндэртэй хүшөө бодхоогдоо. Парк соо музей нээгдэбэ.

ВОРОНЕЖ. Электровакуумна приборнуудай заводой коллектив һайжаруулагдаһан үнгэтэ кинескопуудые бүтээн гаргалгаяа жэлээр урид эхилээ. «Радуга» түхэлэй телевизортэ тодхогдон табигдаха түрүүшын кинескопууд Ленинград ... дээ.

ТАШКЕНТ. Узбекистанай ниислэл хотодо ... гэжэ олон дабхар ... баригдажа эхилбэ. ... дын урашуулан хү... шэмэглэжэ байдаг ... баевай талмайтай ... хотын хуушан квартала... гостиница бодхоогдохо ... дабхар энэ гостиница ... мянга шахуу хүн амарха ... на.

УРГАЛ-2 (Хабаровскын ...аар). Эндэхи ... түрүүшынгээ продукци ... габа. Ургал гэжэ ... хотын барилгашадай ... эрилтэнүүдые тэрэ ... юм. Шэнэ предприяти ... тосхоной захадахи бар... индустриин үндэһэ ... болохо.

ТАСС.

Уран зохёолой хуудаһан

...нэй аймагай Мунко Саридагай нэрэмжэтэ ...зохёолой нэгэдэлэй байгуулагдаһаар 40 жэ...й һаяхан гүйсөө.

...ын 5-най үдэшэ Түнхэнэй аймагай түб Хэрэн ...ной Соёлой ордон соо хүн зон олоороо суг...а, уран зохёолой нэгэдэлэй ойн баярай ...нда хабаадалсаба. Республикын уран зо...од Д. Мадасон, Ц. Галанов, С. Цырендор... М. Самбуев гэгшэд энэ баяр ёһололдо байл...

...ан зохёолоймнай энэ хуудаһан Түнхэнэй ай... литературна нэгэдэлдэ зорюулагдана

Борис СЫРЕНОВ

...НЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

* * *

...галай шэнжэ бии..
...шэнгеэр хүйтэн юумэ гэдхээжэ,
...н шанар, хүсэ тэнхээ оруулаад,
... саашаа ябаха хаба бии.
...уһанай шэнжэ бии...
... шэнгеэр үерлөөд, гандаһан газар сэлмээжэ,
...н сэсэг, ногоо набша наадхуулаад,
... далай тээшэ тэгүүлхэ шадал бии.
...модоной шэнжэ бии...
...нг соохи алим жэмэсые эдеэшүүлжэ,
...лэй дура, сээжын охи һэргээгээд,
... жэл бүри сэсэглэхэ заяан бии.
... түмэрэй шэнжэ бии.
..., булад мэтэ шэрээгдэшэгүй хүсэлгэй аад,
...ун пеэшэн хайлашагүй халнб соо
... болохо, нугарха, урдаха талаан бии.
... агаарай шэнжэ бии...
... дэлхэй бүһэлжэ, амитанине амидаруулаад,
...уушханай хөөргэ хүдэлгөөд,
... гүрэн түрэнүүдые хүтэлхэ жолоо бии.

Владимир СЫРЕНОВ

МУНДАРГАМ

... елэгэр духаяа
... алшуурта
эльбүүлэн,
...адажа һуухаяа
... байнаш,
Мундаргам.
...шоун талыем
... хүбүүндэл
нэрлүүлэн,
...һайхан сагые
... һуунаш,
Мундаргам.
... шобхо
оройгоороо
... тэнгэри сүмэ
хадхан,
... зүйдхэл ойгоороо
... бэеэ хушажа
надхан,
...ваада хатаржа.
... байнаш,
Мундаргам.
...саһаа мүнөө
хүрэтэрөө
... баялигаа
суглуулжа.

Алхам бүриһөө хүнэй
хүртэхөөр
Аршаан булагаа
сорьюулжа,
Түхэреэн сагаан
Түнхэнөө
Хүреэлжэ һуунаш,
Мундаргам.
Түмэн сая жэлнүүдэй
Түерэн ерэхыњ
үршөөлсэжэ,
Хүмэг олон үенүүдэй
Хүгжэн гарахынь
юрөөлсэжэ,
Арюун энэ дайдымни
Һахюул шэнгиш,
Мундаргам.
Зуун жэлнүүд соо түрган,
Дуун болон ябахыемнай,
Зуун жэлнүүд соо
уянгалан,
Зугаа татан
гарахыемнай,
Алтан һайхан
Мундаргам,
Ашанартаа мүнхэ
юрөөгыш!

Соном ШАРБУНАЕВ

Э Ж Ы

... замда ябаһан
... бага хүбүүдээ
... ехээр һанан,
... харанаш зүүдэндээ.
...тэй үүдыешни
...обо гү, али
ябаб? —
... гээд
бодоһыешни
...е һаа. таанаб.
...рхапаш. Гансал
һалхин
Шанга һула болоно.
Урмаа хухараад дахин
Унтаридаа оронош.
Эжы маанартаа
һанаашархан,
Игэжэ бүүхэн зобыш
даа.
Тэдэ бага хүбүүдшни
Томо болоһоор үнинэйл
даа.

* * *

... таабай
... баяин байхадаа:
... үгэнүүдые
... байжа.
...хэлэйнгээ
өөрһөө
... бодолнуудые
... абажа үгэһэндэл;
... эрмэлзэһэн

Урма зоригыем
Улам эршэтэй
болсоһондол;
Эдир наһанайм
Эрэлхэг зоригто
Хүсэтэй дали
ургуулһандал,
Дуулана таабай
Духаряа үргэн байхадаа.

... үндэр тэнгэрии
... шара наранһаа
... талын саһан
... болон урдашос
... сэнхир дальбые

Урин һалхин эльбэжэ,
Уры горхоной эрьеын
Уян бургааһан гүлгэлөө.

Д. НИМАЕВАЙ
фотоэтюд.

ДҮШЭН ЖЭЛ ДҮРӨӨ ДЭЭРЭ...

Саяан үндэр уламнай
Сагаан мүнгэн малгайтай
—гэһэн задарюун огсом аялга алтан мундаргын зүрхэн сооһоо Түнхэнэй гол руу дэбхэрэн бууһан суута Хэнгэргын хүүеэндэл зэдэлжэ захалһаар үнинэй. Энэ һайхан дууе өөрөөшье мэдэнгүйгөөр буряад хүн бүхэн таталхадаа, 34 жэлэй саада тээ дайнай гал соо баатарлигаар унаһан Сэрээтэр Зарбуевые, магад, һанаашьегүйдөө болохо. Зүгөөр дуушан хүнэй наһан дуун соогоо мүнхэрдэг гээшын нэгэ гэршэ энэ байна.

Сэрээтэр Зарбуев бэлигтэй хүгжэмшэн, поэт байгаа гэхэ зуураа, юумэн бүхэндэ үндэһэ узуур, хүшэ тэнхээ үгэдэг булаг гэжэ байдаг шуу. Энэ юу хэлэхээ һананабиб гэхэдэ, Зарбуевай уран бэлигэй тодоржо, хүгжэхэдэ, 1936 ондо поэт Дольен Мадасоной эмхидхэһэн «Түнхэнэй хабар» гэжэ литературна кружок нүлөөтэй байгаа. Хэрэнэй һургуулида багшалжа байһан Мадасон 5—8-дахи классай һурагшадые шүлэг, рассказ бэшүүлжэ һургадаг байһан гэхэ. Тэрэ үеын «Красное знамя» гэжэ аймагай газетын хабсаргалта болгон «Түнхэнэй хабар» гэжэ суглуулбари хэблэдэг байһаниинь һонирхолтой. Түрүүшын ном соонь, жэшээлхэдэ, Шагдар Санжеевэй, Данзан Будаевай, Доржо Манзархановай болон бусадай шүлэгүүд оролсоһон байдаг. «Бидэ булта уран зохёолшод болоогүйшье һаа, бүхы наһан соогоо уран зохёолдо дурлаабди— гэжэ тэрэ кружогой гэшүүн байһан, мүнөө педагогическа эрдэмэй кандидат Соном Гомбоевич Дугаров бэшэнэ.—Дурсагдаһан гурбан һурагшад Түнхэнэй мэдээжэ багшанар болоһон юм». Кружогой зарим һурагшад дайнда унаа.

«Түнхэнэй хабар» гэжэ хоёр ном гараад, гурбадахинь ямаршьеб шалтагаанаар хэблэгдэжэ шадангүй үлэшөө бэлэй. Тэдэ эдир бэшээшэдые эблүүлжэ эмхидхэхэ һэдэлгэнь хожомоо һайн үрэ ашатай байба.

Мүнөө манай нэгэдэлэй гэшүүдэй олонхинь уран зохёолдо орохо хүшэр дабаа нилээдхэн дабаһан, олон гүүрһа элээһэн, саарһан дээрэ нэрэтэй, саһан дээрэ мүртэй болоһон хүнүүд юм. Шагдар Байминов үнинэй бэшэжэ эхилһэн аад, шүлэгүүдээ хожомшье толилуулангүй, даруу сээжэдээ да раад лэ ябаа. Һмагтал жа раад оной эхеэр олон залуушуулай һэр мэр гэлдэхэдэ, Шагдаршье абяагүй байжа шадангүй, ордоһотой оролдосотойгоор бэшэжэ захалаа һэн. Тингэжэ «Түнхэнэй үндэрнүүд» гэжэ ном гаргуулба.

Балдан Ябжанов баһа литературада ерэхынгээ урда тээ ажабайдалай үргэн далай гаталһан, «ажалай хүл һэ» яһала адхаһан юм. Тиимэһээ нюдөөрөө хараһан узэһэнөө бэшэхэдэнь, үнэншэмэ тодо зохёол болодог. Хүлеэлгэнгүй шахуу «Хүлеэгдээгүй уулзалга» гэжэ рассказуудай ном хэблүүлээд, уншагшадтаа хүлеэлгэдэг болоо һэн. «Маитагсаан» гэжэ рассказуудай ном. «Саянай домог» гэжэ туужа Ябжановай амжалта улам бэхилээ. Туужань Москвагай «Современник» хэблэлээр «Куда ускакал конь» гэһэн нэрэтэйгээр орэд хэлэн дээрэ гараба. Мүнөө уран зохёолшо роман дээрэ хүдэлжэ байнхай.

Борис Сыренов «Һаахан шүлэгүүд» гэһэн хүүгэдтэ зорюулагдаһан ном хэблүүлээ һэн. Тэрээн соонь уран шадабариин яһала олон «олзонууд» бии гэбэшье, Борисай эхэнхи ноэзи ехэшүүлдэ зорюулагданхай юм.

1966 ондо Түнхэндэ үнгэрһэн Буряадай Уран зохёолшодой холбооной нүүдэл секретариат дээрэ тиихэдэ арбадахи класста һуража ябаһан Ардан Ангархаевай шүлэгүүд болон рассказ һайшаалда хүртөө һэн. Арбан жэлэй хугасаа соо Ардан алишье талаараа ургаа, буряад литературада һуурияа эзэлээ. Студент ябахадаа залуу эрдэмтэд тухай «Суранзан» гэжэ туужа бэшэжэ хэблүүлээ. Тэрэнь мүнөө «Алтан» гэжэ туужатайнь суггаа Москвада гаража байна.

Арданай түсэбүүд ехэ. «Үер» гэжэ туужа бэшэжэ дүүргээд, мүнөө шэнэ зохёолнуудта һанаалжа байна.

Илья Намсараев баһа энэ үеын залуушуулай дунда урагшатай алхам хэжэ ябана «Мундаргын ухиоууд» гэһэн туужань ганса ухибүүдтэ һайшаагдан үгтагдаа бэшэ, мүн Эрхүүгэй, Москвагай конференцинүүд дээгүүр магтаалда хүртөө.

«Долоон үбгэд» гэһэн онтохонуудай ном гаргуулһан Владимир Тулаев шүлэгөөр эхилһэн, мүнөө Түнхэнэй совхозой парткомой секретарь Владимир Сыренов хоёр туд бүреэ туужа бэшэжэ байнад.

Нёдондо болоһон залуушуулай конференци дээрэ Жорж Юбухаевай шүлэгүүд, Элбэг Манзаровай басни, шог рассказууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, амжалта, алдуунуудынь элирүүлэгдээ һэн.

Эдэнһээ гадна, Толтоин дунда һургуулиин багша Софья Сотникова хүдэлмэришэн Соном Шарбунаев, студентнүүд Баатар Романов, Андрей Шагжеев, һурагшад Юрий Баганов Туяна Сымбелова болон бусад гүүрһаяа эдэбхитэйгээр туршажа байдаг.

Энэ талаар һургуулиин кружогууд ехэ нүлөөтэй. Багшанар С. Д. Сотникова (Толтой), Н. А. Тапусоева (Хэрэн), Д. Д. Лыгденов (Хойто-Гол), П. Д. Бахажеева (Тооро), З. Д. Байминова (Горхон) болон бусад һурагшадые үндэһэн литературадаа, арадай аман зохёолдо дуратайгаар хүмүүжүүлхын, үхибүүдэйнгээ уран бэлиг элирүүлхэ, хүгжөөхын тула классһаа гадуур ехэ хүдэлмэри хэжэ байна.

Литературна нэгэдэлнай нэрэтэй болоһон зохёолшодойнгоошье, һурагшадайшье туужа, рассказ, шүлэг баснинуудые зүбшэн хэлсэжэ, «эдеэн» болохо хэрэгтэнь туһалжа байдаг. Гадна, уншагшадтайгаа уулзалгануудые саг үргэлжэ үнгэргэнэбди. Аймагай партиина конференци дээрэ литературна нэгэдэл соёл сурталай хүдэлмэри ябуулха ехэ хүсэн гэжэ тэмдэглэгдээ һэн.

Ямаршье ехэ мүрэн бишыхан һубаг горхонуудһаа эблэрдэг ха юм. Нигэжэ бидэ Буряадайнгаа уран зохёолой далайда өөһэдынгөө дуһал нэмэлсэжэ байһандаа урма баяртайбди.

Л. ГАПХАЕВ,
нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түнхэнэй аймагай литературна нэгэдэлэйхид шэнэ зохёолоо зүбшэн хэлсэнэ.
Ц. ЦЫГЕНЖАПОВАЙ фото.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

«ХЭНГЭРГЭ»

Гушан гурбан мундаргата Зүүн Саяануудай хормойдо, нажарай аагма халуунда мүльһэн дуулгануудаа яларуулан байдаг уулануудһаа эхитэй Эрхүү мүрэнэй эрьедэ түрэһэн Лобсон Тапхаевай шүлэгүүдтэй манай уншагшад танил болоһоор үнинэй. Юуб гэхэдэ, саһата уулануудай һэбшээ асарһан, Шумаагай зуун найман аршаанай, шулуун соогуур дэбхэрэн урдаһан Хэнгэргын сууряа дууряаһан, мундаргануудта ургадаг арсын, сагаан далиин үнэр шэнгээһэн шүлэгүүдыень уншагшад абаһаар лэ һайхашаажа эхилээ һэн. Лобсон Тапхаевай бэшэһэн «Мундаргын сэсэгүүд», «Зангилаа» гэһэн номуудынь мэдээжэ болонхой.

Мүнөө минии урда «Хэнгэргэ» гэжэ нэрэтэй шэнэ номынь хэбтэнэ. Энэ согсолбори хадаа табан бүлэгһөө бүридэнэ.

Зай, нүхэд, номыень яаралгүйхэн нэража, Түнхэн нютагай поэдэй шүлэгүүдые хаража үзэе.

Лобсон Тапхаев хурса хёрхо нюдэтэй, уран асуулга, образуудые үдхэнөөр зууража, бүридүүлжэ шүлэгөө дархалдаг поэт гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэе. Жэшээ болгон, номыень нээһэн «Хабарай һүниин һалнууд» гэһэн шүлэгэй хэдэн мүр эндэ дурадхахамни..

Хабарай һүни газартаа
мүшэд ойртожо,
Ханын дэнгүүдли,
ялагар гээшэнь!
Дэлхэйгээ харанхы һүни
гэрэлтүүлхэ гэжэ
Дэнгүүд али дэгдэшэһэн
юм гү дээшээ?

Поэзиин ёһотой асуулга эндэ ялас гэжэ, саһанай хайлаад байһан хабарай хаб харанхы һүниин, одо мүшэтэ огторгойн зураг талан нюдэндэ харагдахадал гэнэ бэшэ гү?

Лобсон Тапхаев хүнэй сэдьхэлэй гүнзэгы, баяр гунигай хүлгэһэн бодолой нарииха утаһануудые дайража шадана. Тиигэжэл шадаһан поэт уншагшын үндэр эрилтэдэ хүрэмөөр шүлэгүүдые бэшэдэг. Теэд поэдүүднэй олон янзын ха юм. Нэгые нүгөөдэтэй сасуулжа болохогүй. Омог огсом, долгитой, эршэтэй үгэнүүдээрээ олоной зүрхэ сэдьхэл дайраһаншье поэдүүд бии. Үгышье һаа, арад зонойнгоо аман үгын алтан абдарһаа һабагша татаһан поэдүүд байдаг. Харин Лобсон Тапхаев хадаа сэдьхэл зүрхэнэй нарииихан утаһа дайрамаар уянгата үгэнүүдые хэрэглэхэ, хүлеэгдээгүй һонин, ялас гэһэн образ гаргаха, сасуулха — эдэ хоёр аога гэхэ гү, али хоёр ехэ шадабарине тэнсүүлһэн шүлэгшэн болоно.

Үзүүр шобхо үндэр хярын
Үүрэй толоноор яларааи.
Хадын олон горходой,
Хабарай орын
ханхинаан —
Зүүн Саяан, Зүүн Саяан...

— гэһэн хонгёо аад, үнэншэмэ зурагуудай хүнэй нюдэндэ түхөөһэн мүрнүүдые «Зүүн Саяан» гэһэн шүлэг соонь уншанабди.

Лобсон Тапхаев өөрынгөө зүргөөр ябана. Философско гүн удха бэдэржэ, тэрэ сэсэрхэнэгүй. Үгышье һаа публицистическэ маягтай, хонгёо огсом шүлэгүүдые бэшэхэ гэжэ оролдоногүй. Хари юрын лэ ажабайдалан, юрын лэ хүнүүдэй инаг дуран, хани нүхэсэл, гуниг, уйдхар зоболон, баяр тухай бодолгото болоһо, даруухан аад, мэргэн мүрнүүдые хангуулан урдахуулна. Жэшээ болгон, үшөө нэгэ шүлэгыень — «Бишыхан баярайнь» мүрнүүдые эндэ дурдая.

Сэсэгэй тоһон зүгыдэ
хоол байбал,
Сэдьхэлдэ баһа шэмэ
хэрэгтэй.
Баярлаха юумэндээ
баярлажа шадабал.
Баян гээшэмнай тэрэл
хэбэртэй!

Поэт түрэл байгаалияа Түнхэн нютагайнгаа гоё һайхан зурагуудые хурса үгэнүүдээр, шэнэ образуудаар харуулхадаа, яһала шадамар, бэрхэ байна. Үнэхөөрөөшье Зүүн Саяануудай хормойдохи дайдын баян тэнюун байгаали шүлэгшэндэ ехэ юумэ — сэдьхэлэй долги, бэлиг шадабари үгөө гээшэ ха.

Сагаан далиин жэжэхэн
намаад
Садхаан намай
хингалтаа.
Ямаад дээрэм шулуу
дамжаад,
Ягаан толбоор харагдаа.
Дором хүүюур — хадын
горхон
Долоон алда дуугаа татан.
Дошхон эмнигтэл соройн,
себхорон,
Доошоо, доошоо
хатарна.

Үгышье һаа, жэлэй дүрбэн сагуудые, тэдээнтэй сэхэ холбоотой хүнүүдэй сэдхэлэй байдалые поэт шадамараар харуулна. Хүнэй сэдьхэл орёо. Тэрэнэй оёорто сэбэр һайханшье бодол, хорисал, атаа жүтөөн, хара һанаашье нюугдаатай. Теэд поэт хүн гээшэмнай һайн һайхан бодол, һанал түрүүлхэ зорилготой ха юм.

«Хэнгэргэ» гэжэ ном соохи «Татаса», «Нютаг орон — дундаршагүй дуран», «Хүн түрэһэн бэемни» гэһэн бүлэгүүд соохи шүлэгүүд уншагшадай анхарал илангаяа татахал байха гэжэ би һананам. Илангаяа «Дүрбэн сэсэг», «Һүүлшын хонхо», «Зүүн Саяан», «Толгой дороо альгаа дэрлээд», «Бишыхан баяр», «Аалин үгэ» гэһэн шүлэгүүд эндэ онсо илгарна. Мүн «Урдын сагай уян сэдьхэл» гэһэн бүлэг соохи «Һохор хүнэй хэлэһэн үгэ», «Үншэн хүбүүнэй дуун» гэжэ шүлэгүүд арадай аман үгын дундаршагүй баялигһаа абтаһан, эхи абаһан байхадаа һайшаалтай.

Лобсон Тапхаев өөрөө шүлэг бэшэхынгээ хажуугаар ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мунко Саридагай нэрэмжэтэ уран зохёолой нэгэдэлые 1965 онһоо хойшо хүтэлбэрилнэ. «Саян» гэжэ аймагай газетын редакцида хүдэлхэ зуураа, нютагайнгаа түрүүшүүл тухай очерк, зурагланууды бэшэнэ.

Һаяхан гараһан «Хэнгэргэ» номоорнь тэрэниие амаршалаад, үшөө һайн шүлэгүүдые бэшэхыень юрөөе. Хэнгэргэ мэтээр хүүен урдаг лэ шүлэгүүдынь!

Г. ДАШАБЫЛОВ,
журналист.

РАССКАЗ *Илья НАМСАРАЕВ*

М У Р

Бороо адхаржал байна. Тойроод шэб харанхы. Хүндэ дуһалнууд гэрэй хушалта дээрэ собхоролдонод. Айлнууд үни нойрсонхой.

Тосхоной дунда тобойһон гэрэй газаа хорёогой хажууда ори гансахан хүн зогсоно. Тэрэ бороогой тожогоносо орожо байгаашье һаань, хүдэлнэгүй. Хубсаһаниинь нэбтэ норошонхой, үһэнһөөнь хурын уһан таһалгаряагүй гоожоно. Теэд тэрэ энээндэ анхаралаа огто хандуулнагүй, гэрэй үүдэнһээ нюдөө һалгаангүй шэртэнэ.

Бороо улам шангадаба. Тэрэ хүн нойтон нюураа аршаад, хүлөө урилан гэшхэбэ. Тиигээд хэдэн алхам хэһэн аад, тогтошоно.

— Хэрэггүй хаш даа. Нашан — гэжэ хүн өөртөө гүбэрбэ.

Нашан тамхяа татаха һанаатай зуруулаа шударба, теэд бороогой дуһалда тэрэнь унтаршана. Тэрэ тонгойжо, хүйтэн бороодо дааһандаа мэнэрһэн баруун хүлөө эльбэбэ. Хэрбээ, магад, мүнөө һүниин бороодо сохюулангүй, энэ айлан үүдэ үни татажа орохо һэм. Хэрбээ...

Олон жэл үнгэрөөл даа. Тэрэ зунай нарата үдэрые Нашан мүнөө болотор сэдьхэлдээ бүхөөр хадагалаад ябана. Тиихэдэ тосхоной зон хүбүүдээ дайнда үдэшөө һэн Тэрэ холын үдэр Нашанай мордоходо, Дулма «хүлеэхэб» гэһэн гансахан үгэ шэбэнээ бэлэй. Тэдэнэй хажууда нюдэнэйнгөө нулимса аршасагаан байһан хүбүүнэй эхэ, эсэгэ тиигэжэ хэлэхыень дуулаад энеэбхилэлдээ һэн.

Дүрбэн жэл соо Нашан дайнай дүлэн соогуур ябалсаа, нэгэнтэ бэшэ үхэл хажуугаарнь үнгэрһэн байха. Нэгэтэ Варшава шадар добтолгодо ороходонь...

Дурдахашье дуран үгы даа Нашан харанхы уруу зангархёод, гүнзэгыгөөр һанаа алдаба. Һүүлдэнь госпиталиин орон дээрэ мэдээ ороод, тэндэһээнь гурбан жэл соо һалажа шадаагүй. Гангренэ гээд лэ, баһа хүтага доро... Энээн тухай Дулмада бэшэг бэшэхээ зүрхэлөөгүй. Нэгэшье мүр...

Дайнай дүүрэһэнэй һүүлдэ хоёр жэл үнгэрөөд байхада, оройдоо арбаад хоногой урда тээ нютагаа Нашан бусажа ерээ. Эхэ эсэгэнь хүбүүгээ үзэжэ яһалал хүхилдөө даа. Түрэһэн үриингөө амиды мэндэ тэхэрихэһээ ондоо эдэ хоёрто юуншье хэрэггүй байгаа.

Теэд нигэшоод бусахадам, Дулма юун гэжэ һанааб даа? Үни дуулаал байха. Тэрээндэ элүүр энхэ бэетэй, ялагар олон орден, медальнуудтан хүбүүд хэрэгтэй бшуу. Дулма шэнги сэбэр сула басаган нимэ намайе тоожо, хилайжашье хараха юм аал? Дэмы ерээб даа гэжэ Нашан һанаба.

Тэрэ Дулматай хэзээшье уулзахагүйгөөр оролдоошье һаа, энэ үдэшэ бэеэ барингүй гэрһээ гараа. Хүнэй нюдэндэ харуулхагүй гэжэ һүниин харанхые һамбаашалан, мүнөө Дулмын газаа хулганшандал ерээд байна ха юм. Гаи гасалан боложо, энэ үдэшэ бороо юундэ интэрээ адхарнаб даа.

Нашан хаалга тээшэ ябаһан аад, зогсошобо. Тэрэнэй зүрхэн гэдэргээ буляалдаад, урагшаа алхамшье хэхэ хүсэн олдобогүй.

«Ерэһэн хойноо ороод гарахамни гү? Һүүлшынхиеэ Дулмые үзөөд, һанаагаа дүүргээд зайлуужам, аяар долоон жэл гансал зүүдэндээ хаража ябаа бшууб. Мүнөө нюурыеньшье халта шэртээд, эрьелтэгүй арилуужам» — гэжэ Нашан һанаад, хэлтэг, хэлтэг гэшхэлһээр шабар соо хонхогор мүр үлөөн үүдэндэ дүтэлбэ. Тэрэ хэрэлсы дээрэ түжэгэнэн гаража, гараа үргөөд үнишэг байтараа, нюдөө шэб анижа, үүдэ тоншожорхибо.

— Хэн бэ?—гэһэн олон жэлэй саана Нашанай сонсоһон танилхан абяан үүдэнэй саана зэдэлбэ.

Нашан дуугарха гэһэн аад, амяа абажа ядан, гараараа шэмшэрһэн зүрхөө даран зогсошобо.

Нашан бии үгы зоригоо суглуулаад:

— Биб. — гэжэрхибэ.

Гэр соо ойро зуура абяа шэмээгүй байдал тогтошобо. Һүүлдэнь нюсэгэн хүлэй шала альгадаха дуулдажа, түмэр хүшэлгэ торд гэн, үүдэн үргэнөөр дэлигдэшэбэ. Дулма Нашаниие үнишэг дуугай шэртэжэ байтараа, гэнтэ зэрлигээр хашхараад, хүзүүндэнь аһажа, шурхирса уилашаба. Тэрэнэй дулаахан, шэшэрһэн бэеые Нашан эльбэжэл байба.

— Шиниингээ хоолойн абяа гансата таняаб.—гэжэ Дулма шэбэнэбэ. —Шамайе хүлеэгээб, хүлеэгээб... Гэртээ бусаһаар, юундэ ерээгүйбши даа?

— Дулма, бишни тосхонойнгоо хүбүүдые барилдаанда хиидхүүлдэг урдаһай Нашан бэшэб, би тад ондоо хүнби... Бидэ хоёр хахасая, хожом ши голхоржо ябахаш, —гэжэ Нашан аргаахан гүбэрбэ.

— Үлүү юумэ бү дуугарыш даа, нагни, Би хуу шам тухай дуулааб. Ши яагаа тэнэг гээшэбши?—гэжэ Дулма Нашанай ама альгаараа бүглэбэ.

Тиигээд үбдэг дээрээ һэхэрэн һуужа, сэрэгшэнэй модон хүл шангаар тэбэрибэ.

Газаа шабар соо Нашанай модон хүлэй үлөөһэн хонхогор мүрые бороогой тунгалаг уһан тэгшэлэн дүүргэнэ.

УЯНГА

ДЭГДЭЭХЭЙ

Владимир ТУЛАЕВ

Замагта нуурай эрьедэ наартайханаар найжалан түхеэрһэн хөөбэри зөөлэн уурхай соо сэнсээ уран нугаһанай гайхалтай хөөрхэн арбаад дальбараа дэгжэбэ.

Эдэ жэгүүртэд нарата зунай дуулимда баян дайдын хэшэгһээ хүртэн, арюун тунгалаг агаараар сээжэ дүүрэн амилан, дуран соогоо дуу шуу таһилдан дэгжэбэ. Тэдэнэр жэлэй эгээл намжар дулаан сагта энэ дэлхэйдэ мүндэлхэдөө, ажамидарал гээшые эдлэхэ гээ. Амидаран ябаха юунһээшье һайхан: алтан наранай мандахые, мүнгэн бороогой шэдэрхые, долоон үнгэтэ һолонгын татагдахые, байгаалиин аялга хүгжэмэй зэдэлхые, амитан бүгэдын хүхилдэхые. үшөө олон, олон юумые амиды бэеэрээ мэдэрхэл. Дальбараануудай энэл жаргалые эдлэхын түлөө уран нугаһан эхэнь тэдэнэй үшөө үндэгэн соогоо ябахаһаа абан, арһа яһандаа оротороо, далияа һэбин дэгдэхэ тэнхээгүй болотороо даража, хамаг бэеынгээ ульһые үгэбэ ха юм.

Дэгдээхэй арбаад аха дүүнэр соогоо эгээн аляаниинь һэн. Замагта нуураараа дүүрэн орбогорхон даляараа уһа сабшан, бултанһаа хурдаар гүйхэ, эхэһээнь тэрьедэжэ хулһан соо хоргодошоод бэдэрүүлжэ зобоохо—аляал һэн даа Дэгдээхэй.

Үдэр хоногуудай ошохо тума нугаһанай хөөрхэн шэб. шээхэйнүүд үдэ һодоёо ургажа, томо болобо. уран бэеэ бэелбэ. Түрэл замагта нуураа орхижо дэгдэн ниидэхэ үдэрынь хүрэжэ ерэбэ.

Аяар тэрэ үндэрһөө хүрьһэтэ дэлхэе харахада, хэды гоё хаб! Тала дайда халюуржа, уһа голнууд сайлдажа, хүбшэ тайга хүхэржэ харагдахал. Замагта нуурынь арайл илгаруулмаар толотохо. Сэлгеэ агаараар дураа соогоо ниидэхэ, үшөө олон һонин юумэнүүдые хараха, хүхихэ. Амидаран ябаха юунһээшье һайхан ха юм даа!

Сэлмэг тэнгэриин наран алтан туяа гэрэлээ нуур дээгүүр элбэгээр сасана. Хулһан шууяад, һэб-һэбхэн жабар үлеэжэ. уһанай нюруу хашарһатан долгилоо. Дэгдээхэй ниидэхэ сагайнгаа ерэһэндэ бултанһаа баяртай Тон баяртай!

Нуурай захын хулһан хоёр тээшээ ирагдан хахараад, хоёр аматан хүнды түмэр Дэгдээхэйе шагаан хараба. «Тад» гэһэн абяан дуулдаад, Дэгдээхэй ойлгогдошогүй хара хүсэндэ сохигдожо. уһанай нюруу дээрэ гэдэһээрээ өөдөө харашаба. Аха дүүнэрынь сошон, үнинэй хүлеэһэн ниидэлгээ эхилһэнээшье мэдэнгүй дэгджэ ябаба. Дэгдээхэй хоёр улаахан һабараараа тэдээнһээнь хаяра туһаламжа эриһэндэл хооһоор арбагануулна...

Уран һайхан дэгдээхэйнүүдни, хэзээдэ һэргэг байгыт даа. Үхэлөөр нёлбодог хүнды түмэрэй хуряагдаагүй сагта һэргэг байгыт даа. Хөөрхэйдни, байгаалимни шэмэг бэлэйт. Дуран соогоо үдэхэ, ажамидарал эдлэхэ сагтнай заатагүй ерэхэ лэ. Зааха тэсыт даа...

ИЛАЛТАДА ЗОРЮУЛАГДАБА

Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан митинг Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун Үзүүр тосхондо Майн 9-нэй үдэр болобо. Энэ митинг Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ Дайнда хабаадалсажа, баатарай үхэлөөр алдаһан унаһан нютагай хүбүүдэй мүнхэ дурасхаалда зорюулагдажа бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ болоо. Һаншагаа сайһан дайнай ветерангууд, нютагай зон, залуушуул, дунда һургуулиин һурагшад энд суглараба.

Тус митингые Хушуун-Үзүүрэй селеэнэ Советэй түйсэдкомой түрүүлэгшэ, дайнай ветеран Д. Д. Дамбаев нээбэ. Нютагай дунда үедэ совет зэрэгшэдэй совет арадай харууһан хүлэхэ габьяа тухай тобшохон элидхэл хэбэ. Дайнай ветерануудай зүгһөө Б. Д. Дашинамжилов, Д. Г. Гармаев Б. О. Бальжинимаев гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Митингын түгэсхэлдэ дайнай хэдэн ветерануудта Илалтын 30 жэлэй ойн медаль барюулагдаба. Һургуулиин һурагшад ветерануудые халуунаар амаршалаад, дайнай үедэ гараһан баатаршалгыень хододоо һанажа ябахабди гэжэ тангариглаба.

Удаань, хүшөөгэй дэргэдэ сэсэгүүд табигдаба.

Манай корр.

Сэлэнгын аймагай Ноёхон һуурин. Майн 9-нэн үдэр. Тус тосхоной хүшөөгэй дэргэдэ һургуулиин үхибүүд, дайнай ветеранууд, колхозниигууд олоороо сугларба.

Фашис Германиие совет арадай илаһаар 31 жэлдэ зорюулагдаһан митинг дунда һургуулиин директор Валерьян Дугаржапович Ринчинов нээбэ. Удаань Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад А. А. Никитин, Н. Г-Ж. Бадмаев гэгшэд үгэ хэлээ.

Эндэ сугларагшад эрхэ сүлөө, һайн һайхан байдалай түлөө амп наһаяа гамнангүй баатарнуудай хэтэ мүнхэ дурасхаал хүндэлэн, малгайнуудаа абажа, минутын туршада абяа шэмээгүй зогсобод.

Һургуулиин үхибүүд хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые, веногуудые табяа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүшөөгэй дэргэдэхи митинг.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД

Ивалгын гидромелиоративна техникумдэ һураһан 101 хүбүүд, басагад һуралсалаа дүүргэжэ, ажалай арюун замда гараба. Тэдэнэй дунда механик, электрик, барилгашан, гидромелиоратор гэһэн мэргэжэлтэд бии. Яруунын аймагай «Дружба» колхозой барилгашан Түмэн Цыденов, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой Владимир Базаров болон бусад өөһэд өөһэдынгөө ажахынуудта ажаллахаар ошобо.

Үсэгэлдэрэй һурагшад, мүнөөдэрэй залуу мэргэжэлтэд Василий Банзаракцаев, Татьяна Харитонова, Сергей Иванов гэгшэд һуралсалдаа шалгарһанай дипломуудые абаба. Техникум дүүргэгшэд бултадаа манай республикын ажахынуудта ажаллахаар эльгээгдэбэ.

Аха дүү Монголой Арадай Республикын Шарын голой уһанай ажахын техникумэй бүлэг һурагшад, багшанар Ивалгын техникумдэ айлшалба. Эдэнэр техникумэй ажабайдалтай танилсахынгаа хажуугаар, барилдаагаар, волейболоор, баскетболоор нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэбэ. Мүн эдэнэр Улаан-Үдэ хототой танилсаһан байна. Һаладын үдэрнүүдтэ Ивалгын техникумэй бүлэг һурагшад, багшанар халхинартаа айлшалхаар бэлдэжэ эхилээ хэй.

А. НИМАЕВ.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

Футбол

ГУРБАДАХИ УУЛЗАЛГЫН ҺҮҮЛЭЭР

Манай табадахи зонодо наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — гурбадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Эндэ мүрысөөнэй таблицада түрүүлжэ эхилһэн команданууд айлшаар ерэһэн футболистнуудтаа шүүгдэнгүй гарахадаа, тэрэл һууринуудтаа үлэбэ. Жэшээнь, Благовещенскын «Амур» командын футболистнууд үнгэрэгшэ жэлэйхидэл адли ульгам бэрхээр наадажа эхилэнхэй. Эдэнэр гурбан уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэдөө, бултандань шүүжэ гараба. Эдэнэр гурбадахи наадаа Ижевскын «Зенит» командатай үнгэргэһэн байна. Тинхэдээ айлшадаа 1:0 тоотойгоор шүүһэн байба.

Нүгөөдэ — Хабаровскын СКА команда мүн лэ гурбан наада стадион дээрэ үнгэргэһэн байна. Тинхэдээ «Зенит», Свердловскын «Уралмаш» командын футболистнуудые 1:0, 2:0 тоотойгоор шүүһэн, Уфагай «Строитель» командатай 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн байгаа. Тэрэшэлэн Братскын «Энергия» командын футболистнууд манай «Сэлэнгэ», Эрхүү хотын футболистнуудые тус тустань 2:1 тоотойгоор шүүһэн. Шэтын «Локомотив» командатай 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн. Эрхүүгэй областиин нүгөөдэ — хоёрдохи командын «Ангарскын» футболистнууд энэ жэлэй наадануудые бараг һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилбэ ха. Тиин эдэнэр Шэтын «Локомотив», «Сэлэнгэ» командануудые 1:0 тоотойгоор шүүһэн, Эрхүү хотын футболистнуудтай 1:1 тоотойгоор тэнсээд ябана.

Нижний-Тагилай «Уралец» командын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, Новосибирскын «Чкаловец» командые 2:0 тоотойгоор шүүбэшье, Барнаулай «Динамо», Томскын «Торпедо» командын футболистнуудтай 1,1, 0,0 тоотойгоор тэнсэһэн байба.

«Автомобилист», «Торпедо», «Динамо» командануудай футболистнууд аб адлихан очкотой болонхой, мүрысөөнэй таблицада хойно хойноһоо һубарилдана. Эндэ «Динамо», «Торпедо» команданууд айлшалжа ябабашье, шадамар бэрхээр наадаа ха. Жэшээнь, «Торпедын» футболистнууд Омскын «Иртыш» командые 0:1 тоотойгоор шүүһэн, Тюмениин «Нефтяник», «Уралец» командануудтай 1:1, 0:0 тоотойгоор тэнсэһэн байна.

Өөрынгөө стадионууд дээрэ уулзалга үнгэргэһэн футболистнууд мүнөөдэр эхилхэ наадаһаа захалаад, ээлжээтэ наадануудаа үнгэргэхөөр холын аян замда гараба. Тиин «Сэлэнгэ» командын футболистнууд байгша оной түрүүшынгээ наада Улаан-Үдэ хотодоо үнгэргэхэнь. Айлшаар манайда Хабаровскын СКА клубай футболистнууд ерэхэнь. Удаадахи наадануud — майн 16, 20, 30-най үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ. Айлшаар «Амур», «Луч», «Локомотив» командын футболистнууд ерэхээр хүлеэгдэнэ. Байгша оной бүхы уулзалганууд авиационно заводой стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ юм. Наадан 6 час 30 минутаһаа эхилхэ.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ		Очко
«Амур» (Благовещенск)	3	3	—	—	5—1	+4	6
СКА (Хабаровск)	3	2	1	—	4—1	+3	5
«Энергия» (Братск)	3	2	1	—	5—3	+2	5
«Ангара» (Ангарск)	3	2	1	—	4—2	+2	5
«Уралец» (Н-Тагил)	3	1	3	—	3—1	+2	4
«Автомобилист» (Кр-ск)	3	2	—	1	5—3	+2	4
«Торпедо (Томск)	3	1	2	—	2—1	+1	4
«Динамо» (Барнаул)	3	1	2	—	3—2	+1	4
«Нефтяник» (Тюмень)	3	1	1	1	3—3	0	3
«Сэлэнгэ» (Улаан Үдэ)	3	1	—	2	4—4	0	2
«Уралмаш» (Свердловск)	3	1	—	2	3—5	—2	2
«Чкаловец» (Новосибирск)	3	1	—	2	1—3	—2	2
«Луч» (Владивосток)	2	—	1	1	2—3	—1	1
«Строитель» (Уфа)	2	—	1	1	1—3	—2	1
«Иртыш» (Омск)	3	—	1	2	0—2	—2	1
«Зенит» (Ижевск)	3	—	1	2	1—3	—2	1
«Звезда» (Эрхүү)	3	—	1	2	2—5	—3	1
«Локомотив» (Шэтэ)	3	—	1	2	1—4	—3	1

ССР-эй чемпионадта хабаадахань

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар хубидаа СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн мүнөөдэр Одессэ хотодо нээгдэхэнь. Советскэ Союзай эрхим бэрхэ барилдаашад энэ ехэ нааданда хабаадаха юм. Илагшад Канадын Монреаль хотодо болохо Олимпиин XXI нааданда ошохо эрхэ олохо байна.

Энэ жэлдэ Гаванада, Софида үнгэргэгдөөшэ уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ илажа, Бухарестдэ мүнгэн медальда хүртэжэ, уласхоорондын классай спортын мастер болоһон Буряадай багшанарай институдай студент Олег Алексеев («Буревестник»), тус институт дүүргээд, алба хэжэ байһан СССР-эй спортын мастер Кирилл Балдаев (Зэбсэгтэ Хүсэнүүд) ехэ нааданда хабаадажа, республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалхань.

Нютагайнгаа хүбүүдтэ амжалта хүсэе.

Ж. БАТОЕВ.

Заншалта хоридохи...

Советскэ Союзай Герой, гвардиин полковник Владимир Бузинаевич Борсоевой түрэһөөр 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан заншалта хоридохи урилдаан Майн 9-дэ үнгэргэгдэбэ. Энэ жэлэй урилдаан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 31 жэлэй ойн үдэр үнгэргэгдэһэн дээрэһээ онсо удха шанартай, баир баясхалантай байгаа.

Үдэрэй 12 сагта Советүүдэй талмай дээрэ хүн зон олон. Баярай аялга хүгжэм һүр жабхалантайгаар холо саагууур соностоно. Спортын алдаб үнгэтэй тугууд, урлаадай велозунигууд һэбшэд налхинда дэлбэн намилзана.

Старт үгтэжэ, спортын зургаан бүлгэмэй 30-аад урилдаашад хүнгэн машинануудаар, велосипедистнүүдээр үдэшлэгдэн түрэл хотын гоо үйлсөөр хэдэн километр үнгэрөөд, Хлэвтын дарааха заргынгаар юһэдэхи километр хүрэтэр ошоод, һөөргөө бусаха ёһотой байгаа.

СССР-эй спортын мастернууд Владимир Цыренов, Федор Капустин, мүн мастерта хэдэн кандидадууд түрүүшын километрһээ урагшаа гаража, хахад зайе бүлэгөөрөө гаталба.

Саашадаа В. Цыренов гүйдэлэйнгээ эршэ улам шангадхана. Хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда марафоной урилдаагаар 1974 ондо ороной чемпион болоһон Валерий Дарбаков, Иннокентий Боркин, Дамдин Цыпылов, Георгий Шинкарев, Гамильян Гафаров болон бусад тэрээнһээ гээгдэхэгүйе оролдоно.

Һүүлшын километртэ илангаяа шанга тэмсэл болобо. Эгээл эндэ хурдан сүлхэ, спортын мастерта кандидат 31-дэхи номертой Иннокентий Боркин («Забайкалец») урагшаа гаража, фиништэ түрүүлэн ерээ. Тэрэ 20 километрые 59 минута 15 секунда соо гаталба. Энэмнай һайн дүн болоно. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Дамдин Цыпылов («Спартак») оройдоол 0,02 секундаар гартажа, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Владимир Цыренов («Спартак») гурбадахи болоһо ёоээ. Спортын мастер Ф. Капустинай долоодохи һуурида гараһаниинь манай залуу урилдаашадай мэргэжэл шадабаринн ургажа байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ һанахаар.

Спортын ветеран, физикын багша Иван Анненков («Локомотив») тухай тогтожо хэлэлтэй. Энэ үдэр түрэһэн үдэрөө 46-дахяа тэмдэглэһэн спортын мастер И. Анненков энэ заншалта бүхы урилдаанда хабаадаһан байна. Мүнөө тэрэ 20 километрые 1 час 08 минута соо гаталжа, дундуур һуури эзэлбэ.

«Спартак» бүлгэмэй урилдаашад командаараа илаа — 72 очкотой. Нёдондо жэл илаһан «Труд», «Урожай» бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд удаадахи һууринуудта гараһан байна.

Илаһан командада — I шатын диплом, тусхай шагнал, эрхимлэгшэдэ чемпионой лентэ, диплом, «Гвардиин полковник Борсоев» гэһэн ном, значок, үлэтэ бэлэг барюулагдаһан байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЭХЭН[...]
НҮҮД[...]

НААДАЖА ЗАХ[...]

Эхэнэр шатаршад[...] республикын түрүү [...] эзэлхын түлөө мүр[...] тын шатаршадай [...] эхилбэ. Мүрысөөнэ[...] хи, хоёрдохи разряд[...] шатаршад хабаадал[...] дашай дунда республ[...] дан удаа чемпион[...] Игумнова, эрхим [...] наададаг нэгэдэхи ра[...] Татьяна Козулина[...] сина Ульмижеева, С[...] Жеребцова, Ольга Б[...] ва, хүдөө ажахын ин[...] студентка Наталья [...] ва гэгшэд бии.

Мүнөөдэр табан [...] үнгэргэгдөөд байна. [...] Сибириин технологическ[...] ститудэй багша [...] Ульмижиева түрүүл[...] бэ. Тэрэ Т. Никонова[...] даева, В. Андреева[...] санова, Г. Малкова [...] шүүгөөд ябана. Мүн [...] кова, Козулина хоёр [...] котой болобо. Энд[...] на Жеребцовата[...] гүй нэгэ, Лубсанова[...] шалууhагдаһан [...] тэй.

Республикын [...] Игумнова залуу [...] Л. Будаева, В. Андр[...] Лубсанова, Г. Ма[...] шадые шүүһэн бол[...] дахи уулзалгын [...] нэгэдэхи разрядтай[...] льта Малкоtатай [...] ба. Тинхэдээ уулза[...] багта алдуутай яба[...] жа, хүбүүдтэй [...] байгаа. Тиин Малк[...] шадаа һайнаар [...] ралдаа, чемпионо[...] гээ. Тэрэ мүнөө 5[...] бан очкотой боло[...]

Наадалай хоёрдо[...] һан мүрысөөндэ [...] ябаһан шатаршад [...]

В. МАЛ[...]

НҮХЭРЭЙНГ[...]
ДУРАСХААЛ[...]

«Буряад үнэн» [...] редакциин корресп[...] Бальжинима Намд[...] Намдыков хүнд[...] шэлжэ, майн 10-да[...] урид наһа барабш.

Бальжинима На[...] вич 1935 ондо Б[...] аймагай Шэбэртэ [...] түрэһэн. Эдир [...] тагайнгаа колхоз[...] зой ажалда эдэб[...] хабаадаһан юм. 19[...] һоо Түнхэнэй [...] «Саян», Муха[...] рэй — «Ле[...] зам», республикын[...] ряадай залуушу[...] тэнүүдэй редакц[...] дэлмэрилээ. Манай [...] тын корресп[...] 1969 онһоо худа[...] Тинхэдээ жур[...] орёо мэргэжэл [...] шудалаад, эдэб[...] бэшэдэг болоо [...] тоото корреспон[...] портаж, мэдээсэ[...] зуудшье тэрэнэй [...] гуурһан дороһоо [...] бэлэн. СССР-эй [...] листнуудай холбо[...] шүүн байһан.

Эдэбхитэй х[...] лэгшэ, даруу [...] ри зантай, үнэ[...] һайн нүхэр байһ[...] жинима [...] дурасхаал сүг[...] нүхэдэйн сэдьх[...] додоо һанагдажа[...]

Манай ед[...] хүдэлмэрил[...]

Хилын саанаһаа

· телефон · телеграф · радио

АЛДАР ГАБЬЯАЕНЬ ҮНДЭРӨӨР СЭГНЭНЭ

Нүхэр Л. И. Брежневтэ Советскэ Союзай маршал гэһэн сэрэгэй үндэр дээдын нэрэ зэргэ олгоһыень, Днепродзержинскдэ болоһон митинг тухай гадаадын хэблэл үргэнөөр бэшэнэ.

Л. И. Брежневтэ Советскэ Союзай маршал гэһэн үндэр нэрэ зэргэ олголго, Днепродзержинск хотодо тэрэнэй бронзо бюст нээлгэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин алдар габьяае үндэрөөр сэгнэһэн ушар болоно гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ тэмдэглэнэ.

Дэлхэйн хүн зон Л. И. Брежневые элитэ ехэ теоретик, политик, дэлхэйн коммунис ба худэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша гэжэ һайн мэдэдэг юм гээд газетэ бэшэнэ.

Л. И. Брежневтэ Советскэ Союзай маршал гэһэн нэрэ зэргэ олгохо тухай мэдээсэлые, Днепродзержинскын ажалшадай митинг тухай тоосоос Польшын газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта ехэ гаршаг доро толилбо.

Л. И. Брежнев Советскэ Союзай Коммунис партиин һаяхан болоһо үнгэрһэн XXV съездын тугшан байһанаа харуулаа. Тэрэ социалис интернационализмын гол ёһонуудай түлөө тэмсэлшэ болоно гэжэ «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. Ленинскэ партиин хүтэлбэрилэгшэ, теоретик, политик байһан дээрэһээ Л. И. Брежнев уласхоорондын оршом соо айхабтар ехэ нэрэ хүндэтэй болонхой.

Л. И. Брежневтэ Советскэ Союзай маршал гэһэн сэрэгэй нэрэ зэргэ олгохо тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указые «Нойес Дойчланд» ба Берлинэй бусад газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилбо.

Фашис булимтарагшадта эсэргүү агууехэ дайнда туйлаһан илалтын үдэрые арад зоной һайндэрлэжэ байха үедэ энэ Указ тунхаглагдаба гээд Югославиин «Политика» газетэ тэмдэглэнэ.

Л. И. Брежневтэ сэрэгэй үндэр дээдын нэрэ зэргэ олголго политическэ ажал ябуулагшын сэрэгэй нэрэ хүндэ ехэтэй байһые тэмдэглэһэн ушар болон гээд Англиин «Таймс» газетэ мэдээсэнэ. «Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Л. И. Брежнев байлдаанай дүлэн соогуур гаралсаһан байна», — гээд газетэ бэшэнэ.

Энэ хоёр ушар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин үндэр, ехэ нэрэ хүндэтэй байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Франциин «Фигаро» газетэ мэдээсэнэ. «Вашингтон пост», Японой «Асахи» ба бусад газетэнүүд энээнине тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

БЕРЛИН

СЕПГ-гэй IX съездые угтуулан

ТАСС

СЕПГ-гэй болохоёо байгаа IX съездэ зорюулагдаһан «Бидэнэртэй хамта хүдэлэ!» гэһэн бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй түрүүшын шатын дүнгүүд эдэ үдэрнүүдтэ ГДР-тэ согсологдобо. Жэлэй эхинһээ хойшо республикын хүн зон ажалайнгаа һүүлээр 10 мянган квартира, 4 мянган километр харгы түлөөһэгүйгөөр заһабарилһан байгаа. Үхибүүдтэ зорюулагдажа, спортын 600 талмай байгуулагдаа. Байгша ондо 4 миллион шахуу хүн энэ хүдэлөөндэ хабаадаба.

Тус хүдэлөөн хэдэн жэлэй урда тээ Торгау гэжэ багахан городто мүндэлөөд, үнгэрһэн табан жэлдэ эгээл олоной хабаадалгатай хүдэлөөнүүдэй нэгэн болоһон байха юм. Национальна фронтын нютагай комиссинуудай хүтэлбэри доро ороной бүхы шахуу һуурин тосхонуудай хүн зон тэрээндэ хабаадаһан байна. Олон мянгаад зон түрэл нютагуудаа болбосон түхэлтэй болгохын түлөө эдэбхитэйгээр ажаллана.

«Бидэнэртэй хамта хүдэлэ!» гэһэн хүдэлөөн гүнзэгы удха шанартай байна гэжэ ГДР-эй Национальна фронтын национальна Советэй президиумэй ба секретариадай гэшүүн Г. Айххорн хэлэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ АША ТУҺАДА

ТАСС

Далайн эрхэ шиидхэхэ талаар ООН-ой гурбадахи конференциин дүрбэдэхи сесси эндэ хүдэлмэрөө дүүргэбэ. Далайн эрхэ тухай уласхоорондын хэлсээ батална асуудалнуудые 150 шахуу ороной түлөөлэгшэд хоёр һара соо зүбшэн хэлсэһэн байна.

Далайн эрхэ тухай ООН-ой конференциин ээлжээтэ табадахи сесси 1976 оной августын 2-һоо сентябриин 17 болотор Нью-Йорк хотодо зарлаха тухай гурбадахи конференциин түрүүсхэлэй пассе дани дээрэ баталһан байна.

Орёо бэрхэшээлтэй, шиидхэгдээгүй үшөө олон асуудалнууд үлэнхэй гэжэ Совет делегациин хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. П. Козырев ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Элдэб бүлэг ороноуудэй хараа бодол ехэ илгаатай байһаар. Саашанхи хүдэлмэридөө шиидхэхэ хүсэлэл оролдолго гаргахые эдэ бүгэдэ конференцидэ хабаадагшадай урда эрилтэ табина. Далай дээрэ уласхоорондын харилсаа холбоо тогтоохо, эб найрамдал хангаха хэрэгэй аша туһада дэлхэйн океан далайнуудые ашаглаха зорилгото олохи түрүүндэ сесси дээрэ тэмдэглээ.

РЕЙКЬЯВИК

НАТО-гой СОЮЗНИГУУД АРСАЛДААТАЙ

ТАСС

Англиин ба Исландиин хоорондохи хёмороо зүришэлдөөндэ Холбоото Штадуудай ямар хараа бодолтой байһые Исландиин гадаадын хэрэгүүдтэй министр Э. Аугустссон эрид буруушааба. Англиие США дэмжэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Иимэ хараа бодолынь НАТО-гой Кефлавигтахи далайн-сэрэгэй баазые Холбоото Штадуудай саашадаа хэрэглэхэ асуудалые буруу һүргэхэдөө магадгүй гэжэ министр нютагай радиогоор үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Хэрбээ Англиин иимэ ябуулга хээд байгаа һаань, Исландиин НАТО-той харилсаа холбоо тогтоохонь хүшэр бэрхэшээлтэй болохо байна гэжэ тэрэ нэмээ.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаанай хёмороотой болоһонһоо уламжалан, Исландиин ба Англиин хоорондохи дипломатическа харилсаан байгша оной январь һарада таһалдуулагдаһан байгаа.

ЛОНДОН

Эрид шууд буруушаана

ТАСС

Ажалшадай салин хүлһэ дээшэлүүлхэгүй тухай тредюнионуудай Британиин конгрессэй хүтэлбэриин ба Англиин правительствын хоорондо хэгдэһэн хэлсээе эрид буруушаажа байһанаа Великобританиин Компартиин түрүүлэгшэ М. Мактэхи мэдүүлбэ.

Жэл бүри мүнгэнэй үнын 20 процентээр унажа байхада, юумэнэй үнэ сэнгэй талһалгарнагүй ургажа байһан ушарые тэрэ буруушааба.

БЕЙРУТ

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Э. Саркисай ороной шэнэ президентээр һунгагдаһанай һүүлээр Ливандахи байдал нилээд шахардуу шанга байнхай. Майн 9-нэй һүни Бейрудтэ буудалдаанууд болоһон байгаа. Ливанай ниислэл хотоһоо зүүн-хойгуурхи Айнтур шадар национально-патриотическа хүсэнүүдэй ба хархис этэгээдүүдэй зэбсэгтэ отрядуудай хоорондо шанга тулалдаан болобо.

Ороной хойто хубида бэхилэлгэнүүдээ хүгжөөхын тула буудалдаа зогсоохо тухай һүүлшын хэлсээе хархис партинууд һамбаашалан хэрэглэһэн байна гэжэ Палестинын информационно агентствын эндэ толилогдоһон мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Ливанай национально-патриотическа хүсэнүүдтэ шухала туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхээр Эсэргүүсэлтын Палестинын хүдэлөөнэй сэхэ шууд шиидэнги байһые агентство тэмдэглэбэ.

ДАМАСК. (ТАСС). Эсэргүүсэлтын Палестинын хүдэлөөндэ ба Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хойшолонгуудые усадхан зайсуулхын түлөө тэмсэдэг араб арадуудта харша үгэсөө Холбоото Штадууд ба уласхоорондын сионизм Дутын Зүүн зүгтэ хэжэ байна гэжэ Палестиные сүлөөлхэ демократическа фронтын Политбюрогой гэшүүн Абу Лейла Дамаскын «Ас-Саура» газетэдэ статья толилуулхадаа мэдүүлээ.

ТРИПОЛИ. (ТАСС). ЦРУ, зургаадахи флот болон бусад юумэ хэрэглэн, бэеэ дааһан, дулдыданги бэшэ байдалтай Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ США сэхэ хамааралсана гэжэ Ливиин «Аль-Фаджр-Аль-Джадид» газетэ бэшэнэ.

ВАШИНГТОН

ХУНТЫЕ ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

США-гай финансын министр У. Саймонай албанай хэрэгээр Чилидэ ерэлгэ эндэхи хархис захирааг Холбоото Штадуудай моральна талаарнь дэмжэжэ байһанай гэршэ болоно гэжэ американ хэблэл сэгнэнэ. 1973 ондо сэрэгэй урбалтаһаа болоһоноо һүүлээр США-гай үндэр тушаалтын — финансын министр Сантьяго ошоходоо, хунтын хүтэлбэрилэгшэдтэй һайн харилсаа холбоотой байһанаа элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ.

Пиночедэй засаг захиргаае дэмжэхэгүй тухай эмерикан ба дэлхэйн олониитын эрилтэ табяашье һаань, «ойрын һаранuудта Чилитэй бата харилсаа холбоо тогтоохоор» Холбоото Штадуудай бэлэн байһан тухайнь У. Саймон Сантьягада ошосхоо Ниишэ ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, граждан эрхэ, хүнэй эрхэ сүлөө дэбһэн гэшхэһэн фашис засаг захиргаанда Америкэ ехэ туһаламжа үзүүлхэ юм гэжэ США-гай финансын министр мэдүүлбэ.

Хунтын зонхилжо байха үедэ США тэрээндэ туһаламжа болгон, 2 миллиард доллар үгэһэн байна. Пиночедэй засаг захиргаантай экономическа харилсаа холбоо тогтоохоодоо, экономическэ талаараа доройтон уналһан Чилидэ Вашингтон дэмжэлгэ үзүүлхэ гэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Нүхэр Л. И. Брежневтэ Маршалай тэмдэг барюулагдаа». «Партийна хүдэлмэриин шухала участок» — түрүү бэшэг. «Республикын полинууд дээрэһээ ерэһэн мэдээсэлнүүд» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: «БАМ-айхидай уряал дэмжэнэбди» — А. Абречай статья. «Гектар бүхэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ» — Н. Михайловай статья. «Хүдөөгэй барилга» — Вен. Штеренбергын статья

Гурбадахи хуудаһанда: «Уулзалга болоо гү?» — А. Политовай статья. «Хүн зоной ажаһуудал һайжарна» — И. Ивановой статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һонинууд. Сүүдэй залһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.15 — «Три тополя на Плющихе» — уран һайханай фильм. 10.30 — Заһарлалга. 10.40 — «Хүхюу нотонууд» (үнгэтэ). 11.00 — «Солдатские мемуары» — телевизионно олон серитэй фильм «И орденов своих с собой им не положено иметь» (хоёрдохи фильм, түрүүшынхэз харуулагдаха). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Үхибүүдэй фильм». «Рассказы о Кешке и его друзьях» — уран һайханай фильм (2-дохи сери, үнгэтэ). 12.25 — «Шатарай һургуули» (үнгэтэ). 14.00 — «Элисо Вирсаладзе наадаха» — фильм - концерт (үнгэтэ). 14.50 — «Солдатские мемуары». «И орденов своих с собой им не положено иметь» (хоёрдохи фильм). 15.50 — Заһарлалга. 16.00 — «Хүн ба хуули». 16.30 — «Амар дайгуур поездүүд гараха болохо» — баримтата фильм. 16.45 — «Три тополя на Плющихе» — уран һайханай фильм. 18.00 — «Время». 18.30 — «Солдатские мемуары». «И орденов своих с собой им не положено иметь» (хоёрдохи фильм).

Улаан-Үдэ. 19.30 — Телевизионно һонин. 19.50 — «Эрдэм наука ба практика — хүдөө ажахыда». 20.20 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан программа.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — Заһарлалга. 21.25 — «Хүн ба хуули». 21.55 — И. Штраусай зохёолнуудаар концерт (үнгэтэ). 22.40 — Баримтата фильм. 22.50 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 23.00 — «Солдатские мемуары». «И орденов своих с собой им не положено иметь» (хоёрдохи фильм). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.35 — Рояль дэргэдэ хөөрэлдөөн. 19.15 — «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» (буряадаар дамжуулга).

«Орбита». 19.30 — «Мүнөө сагай эрдэм — наука». 20.00 — «Возвращаясь к старым корням» — баримтата фильм. 20.10 — «Элисо Вирсаладзе наадаха» — фильм-концерт (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 21.00 — «Сердце Бонивура» — уран һайханай телевизионно фильм (2-дохи сери).

САГАЙ УЛАРИЛ

Үүлэнэй байдал хубилан байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто болон Байгал шадарай аймагуудаар үдэштөө 10—15 градус дулаан байха. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0, үдэртөө — 18—20 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Майн 13—14-дэ үүлэнэй байдал хубилан байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун урда зүгһөө секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто аймагуудаар һүнидөө 0—5 хүйтэрхэ, үдэртөө — 17 — 22 градус хүрэтэр дулаарха. Майн 14-дэ бүрхэг байха, зарим газарнуудта саһан орожо болохо. Баруун хойноһоо секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха.

Редактор
Р. Б. ГАРМ[...]

Манай адрес, т[...]
Индекс: 670000 [...]
Удэ, ул. Лен[...]
Телефоны: ре[...]
2-54-54, приемная [...]
зам. редактора — [...]
зам. редактора — [...]
отв. секретаря — [...]
секретариат — 2[...]
делы: партийной [...]
2-60-91, сельском[...]
2-64-36, 2-63-86, [...]
и агитации — 2-5[...]
мышленности и [...]
— 2-61-35, совет[...]
тельства и быта [...]
культуры и школ[...]
писем и селько[...]
информации — [...]
щественная [...]
2-56-62, маши[...]
2-57-63, корр[...]
2-35-95, фотола[...]
2-33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01743. Заказ [...]